

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ανάλυση των προοπτικών των ελληνικών σαλιγκαριών στην
αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης»**

Κλεοπάτρα Δαλώση

ΒΟΛΟΣ 2018

UNIVERSITY OF THESSALY
SCHOOL OF AGRICULTURAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ICHTHYOLOGY AND AQUATIC
ENVIRONMENT

DIPLOMA'S THESIS

**«Analysis of prospects of the Greek snails in the European
Union market»**

Kleopatra Dalosi

VOLOS 2018

**«Ανάλυση των προοπτικών των ελληνικών σαλιγκαριών στην αγορά της
Ευρωπαϊκής Ένωσης»**

Εξεταστική Επιτροπή:

1) Κωνσταντίνος Πολύμερος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Εμπορία και Πολιτική Αγροτικών και Αλιευτικών Προϊόντων, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Επιβλέπων**.

2) Μαριάνθη Χατζηιωάννου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Εκτροφή Σαλιγκαριών και Βατράχων, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος**.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν στο να φέρω σε πέρας την παρούσα Προπτυχιακή Εργασία. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας αυτής, το κ. Κωνσταντίνο Πολύμερο για τη πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω μέσα από τη καρδιά μου τους γονείς μου και το σύντροφο μου για την αμέτρητη κατανόηση και ανοχή τους όλο αυτό το διάστημα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βασικός σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας ήταν η διερεύνηση της ανταγωνιστικής θέσης των εξαγωγών του ελληνικού σαλιγκαριού (*Helix aspersa*) στην αγορά της Ε.Ε- 28.

Το σαλιγκάρι αποτελεί ένα από τα εξαγωγικά προϊόντα της Ελλάδας, ιδιαίτερα στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας στην αύξηση των εξαγωγών και στη βελτίωση του ισοζυγίου των εμπορικών συναλλαγών της.

Αρχικά, εντοπίστηκαν οι κυριότερες εισαγωγικές χώρες του σαλιγκαριού, καθώς και οι κυριότερες ανταγωνιστικές χώρες στην αγορά της Ε.Ε- 28. Στη συνέχεια, επιχειρήθηκε η διερεύνηση της ανταγωνιστικής θέσης και της εξέλιξης του βαθμού ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού σε κάθε μία από τις κυριότερες εισαγωγικές αγορές. Επίσης, διερευνήθηκε η ανταγωνιστική θέση των κυριότερων ανταγωνιστικών χωρών για κάθε μία από τις παραπάνω αγορές.

Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας το δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (Revealed Export Competitive Advantage, RXCA) και το Δείκτη Μεριδίου Εισαγωγών (Import Share, IS).

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι, οι κυριότερες εισαγωγικές αγορές του ελληνικού σαλιγκαριού στην Ε.Ε- 28 είναι η Ρουμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Τσεχική Δημοκρατία. Ενώ, οι κυριότερες

ανταγωνιστικές χώρες της Ελλάδας είναι η Γαλλία, η Ρουμανία, η Λιθουανία και η Ισπανία.

Τέλος, βάσει του βαθμού διεισδυτικότητας (Import Share, IS) του σαλιγκαριού στην αγορά της Ελλάδας, οι κυριότερες χώρες είναι η Ρουμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Τσεχία.

Τα παραπάνω αποτελέσματα και οι διακυμάνσεις του δείκτη RXCA, τόσο για το υπό μελέτη προϊόν όσο και μεταξύ των εξαγωγικών χωρών φανερώνουν ένα ιδιαίτερα απαιτητικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Συνεπώς οι στρατηγικές Μάρκετινγκ των ελληνικών εξαγωγών θα πρέπει να σχεδιάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και να εξειδικεύονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των εισαγωγικών χωρών.

Λέξεις κλειδιά: Σαλιγκάρι, ανταγωνιστικότητα, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες παγκοσμίως.....	1
1.2 Οι υδατοκαλλιέργειες στην Ευρώπη.....	4
1.3 Οι υδατοκαλλιέργειες στην Ελλάδα.....	8
1.4 Σκοπός της εργασίας.....	18
1.5 Το σαλιγκάρι.....	18
2. ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ.....	23
2.1 Γενικά.....	23
2.2 Ανάλυση δεικτών.....	26
2.3 Δεδομένα.....	33
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ- ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	33
3.1 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού.....	34
3.1.1 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ρουμανίας.....	44
3.1.2 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Γαλλίας.....	47
3.1.3 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ισπανίας.....	50
3.1.4 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ιταλίας.....	54
3.1.5 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Τσεχικής Δημοκρατίας.....	57

3.1.6 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του σαλιγκαριού στην αγορά της Ελλάδας.....	61
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	64
5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	69
6. ABSTRACT.....	73
7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	74

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες παγκοσμίως

Η αλιεία (fishery) ή ψάρεμα (fishing) ορίζεται ως η σύλληψη των ψαριών και άλλων υδρόβιων οργανισμών από το θαλάσσιο, λιμναίο ή ποτάμιο οικοσύστημα, στο οποίο ζουν, αλλά και ο τρόπος και η μέθοδος με την οποία επιτυγχάνεται η σύλληψη αυτή. Η αλιεία είναι μια αρχαία δραστηριότητα που σήμερα ασκείται παγκόσμια και προσφέρει τροφή, θέσεις εργασίας, άθληση και ψυχαγωγία. Ο τομέας της αλιείας περιλαμβάνει τους κλάδους της Θαλάσσιας Αλιείας, της Υδατοκαλλιέργειας και της Μεταποίησης & Εμπορίας Αλιευτικών Προϊόντων. Οι ιχθυοκαλλιέργειες είναι ένας τομέας δραστηριοτήτων, που αποτελεί υποκλάδο των υδατοκαλλιεργειών και καλύπτει την εκτροφή των ψαριών σε θαλασσινό, αλμυρό και υφάλμυρο νερό. Οι ιχθυοκαλλιέργειες ασχολούνται με εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη παραγωγή γόνου και στη πάχυνση των ψαριών, ενώ οι υδατοκαλλιέργειες ασχολούνται με την εκτροφή των υδρόβιων ζώων και την καλλιέργεια των υδρόβιων φυτών.

Στη δεκαετία του 1970 η υδατοκαλλιέργεια παρήγαγε περίπου 3 εκατομμύρια τόνους ψαριών. Μέχρι το 2015, η παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας ανήλθε σε 76,6 εκατομμύρια τόνους, αξίας 131,06 δισεκατομμυρίων ευρώ. Απασχολεί περίπου 23 εκατομμύρια εργαζομένους, 16 εκατομμύρια άμεσα και περίπου 6,5 εκατομμύρια έμμεσα. Το 2012, η περιοχή Ασίας- Ειρηνικού συνέχισε να κυριαρχεί στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας, αντιπροσωπεύοντας το 88,5% της παγκόσμιας παραγωγής. Περίπου 567 είδη υδρόβιων ειδών εκτρέφονται επί του παρόντος σε ολόκληρο τον κόσμο, αντιπροσωπεύοντας ένα πλούτο γενετικής ποικιλότητας τόσο εντός όσο και μεταξύ των ειδών. Η υδατοκαλλιέργεια

ασκείται τόσο από τους φτωχότερους αγρότες στις αναπτυσσόμενες χώρες όσο και από τις πολυεθνικές εταιρείες. Η κατανάλωση ψαριών αποτελεί μέρος της πολιτιστικής παράδοσης πολλών ανθρώπων και από πλευράς οφέλους για την υγεία, έχει εξαιρετικό θρεπτικό προφίλ. Είναι μια καλή πηγή πρωτεϊνών, λιπαρών οξέων, βιταμινών, ορυκτών και βασικών μικροθρεπτικών συστατικών. Τα υδρόβια φυτά, όπως τα φύκια, είναι επίσης ένας σημαντικός πόρος για την υδατοκαλλιέργεια, δεδομένου ότι παρέχουν διατροφή, βιοπορισμό και άλλες σημαντικές βιομηχανικές χρήσεις. Το 80% της τρέχουσας παραγωγής υδατοκαλλιέργειας προέρχεται από ζώα χαμηλής τροφικής αλυσίδας, όπως φυτοφάγα, παμφάγα ψάρια και μαλάκια. Με βάση τις δυναμικές επιδόσεις της, τα τελευταία 30 χρόνια και με αρκετά σταθερά αλιεύματα από την αλιεία, είναι πιθανό ότι η μελλοντική ανάπτυξη του τομέα της αλιείας θα προέλθει κυρίως από την υδατοκαλλιέργεια.

Η υδατοκαλλιέργεια, πιθανότατα ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης, αντιπροσωπεύει σήμερα το 50% της παγκόσμιας παραγωγής ψαριών. Η ανάγκη ανταλλαγής αξιόπιστων πληροφοριών για όλα τα συναφή θέματα καθίσταται κεντρικό ζήτημα για την υπεύθυνη διαχείριση της υδατοκαλλιέργειας. Οι Στατιστικές Παραγωγής Υδατοκαλλιέργειας (Food Agriculture Organization, FAO Global), κυκλοφόρησε το Μάρτιο του 2017 για τη περίοδο 1950-2015 καταγραφές από 201 χώρες που υπάρχουν σήμερα. Αυτό το σύνολο δεδομένων περιέχει αρχεία από 591 υδρόβια είδη και ομάδες που καλλιεργούσαν στο γλυκό νερό, το φυσικό αλατούχο νερό, τα παράκτια υφάλμυρα νερά και το θαλάσσιο νερό. Στον κόσμο συνεχίστηκε η παραγωγή της υδατοκαλλιέργειας με αποκορύφωμα της ανάπτυξης της το 2015. Το νέο δημοσίευσε με στατιστικά στοιχεία ο FAO ο οποίος κατέγραψε μια άλλη παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας σε παγκόσμια κλίμακα 106 εκατομμυρίων τόνων, αξίας 136,07 δισεκατομμυρίων (ευρώ). (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας το 2015

	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΑΞΙΑ
ΨΑΡΙΑ	76,6 ΕΚΑΤ. ΤΟΝΟΙ	131,9 ΔΙΣ. (ευρώ)
ΥΔΡΟΒΙΑ ΦΥΤΑ	29,4 ΕΚΑΤ. ΤΟΝΟΙ	4,7 ΔΙΣ. (ευρώ)
ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	41,1 ΧΙΛ. ΤΟΝΟΙ	173,8 ΕΚΑΤ. (ευρώ)
ΣΥΝΟΛΟ	106 ΕΚΑΤ. ΤΟΝΟΙ	136,07 ΔΙΣ. (ευρώ)

Πηγή: FAO

Η ανάπτυξη της παγκόσμιας υδατοκαλλιέργειας, τα πρώτα 15 χρόνια επιβραδύνθηκε σταδιακά και ο μέσος όρος του ετήσιου ρυθμού ανόδου για τα έτη 2001-2015 είναι 5,9%. Το επίπεδο της υδατοκαλλιέργειας κυμαίνεται κατά μέσο όρο για την Αφρική 10,4%, ακολουθούμενη η Ασία με 6% και η Κίνα και η Αμερική με 5,7%. Στην Ωκεανία και στην Ευρώπη η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας ήταν μόνο 2,9% και 2,5% αντίστοιχα τα τελευταία χρόνια.

Ο FAO, μεταξύ των άλλων, έχει ως βασική αρμοδιότητα τη συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια παγκοσμίως και την κοινοποίησή τους σε κάθε ενδιαφερόμενο. Επίσης, δημοσιεύει ανά διετία για τη παγκόσμια αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, το οποίο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην παγκόσμια συλλογή στατιστικών. Ωστόσο, η κατάσταση των εθνικών στατιστικών για την υδατοκαλλιέργεια, τη συλλογή και την υποβολή εκθέσεων στο FAO παραμένει μη ικανοποιητική.

1.2 Οι υδατοκαλλιέργειες στην Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύει περίπου το 4,4% της παγκόσμιας αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας και αποτελεί τον πέμπτο παραγωγό παγκοσμίως. Περίπου πριν μια 20ετία, η συνολική παραγωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώθηκε ελαφρά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, ενώ την τελευταία 10ετία παρουσιάζει αξιόλογη ανάπτυξη και περιλαμβάνει είδη ψαριών, όπως τσιπούρα, σολομό, λαβράκι και πέστροφα. Εντός της Ε.Ε, οι τρεις μεγαλύτεροι παραγωγοί σε όγκο είναι η Ισπανία, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι τρεις μεγαλύτεροι παραγωγοί υδατοκαλλιέργειας μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. ήταν η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία, που μαζί αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ (53%) της συνολικής παραγωγής της υδατοκαλλιέργειας στην Ε.Ε. των 28 το 2013. Υπήρξε μια σαφής πτωτική τάση στην παραγωγή της υδατοκαλλιέργειας στη Γαλλία μεταξύ του 2000 και του 2010, κυμαινόμενη ελαφρά γύρω από τους 200 χιλιάδες τόνους έκτοτε. Αντίθετα, υπήρξε μια συνολική αύξηση στο Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ του 2000 και του 2010, η οποία σταθεροποιήθηκε στο ίδιο επίπεδο με τη Γαλλία.

Κατά τα τελευταία χρόνια ο όγκος της παραγωγής στην Ισπανία παρουσίασε διακυμάνσεις, με το 2013 να επιτυγχάνονται επίπεδα παραγωγής κοντά στο χαμηλότερο σημείο που καταγράφηκε το 2005. Το 2015, η παραγωγή τσιπούρας στην Ε.Ε. παρουσίασε μείωση 4,5% και κυμάνθηκε στους 99.500 τόνους. Η μείωση της παραγωγής τσιπούρας κατά 8% από την Ελλάδα (6.000 τόνοι) και 2% την Ισπανία (400 τόνοι) δεν μπόρεσε να αντισταθμιστεί από την οριακή αύξηση της παραγωγής τσιπούρας από

όλες τις άλλες χώρες (Ιταλία, Κροατία, Κύπρος). Για την ίδια περίοδο η παραγωγή τσιπούρας στην Τουρκία κυμάνθηκε στους 38.000 τόνους. Σε ότι αφορά το λαβράκι, η συνολική παραγωγή στην Ε.Ε. παρουσίασε αύξηση 12,5% και κυμάνθηκε στους 83.000 τόνους. Η αύξηση της παραγωγής κυμάνθηκε από 4,5% (Κύπρος) έως και 27% (Ισπανία). Η παραγωγή λαβρακιού στην Τουρκία κυμάνθηκε στους 55.000 τόνους.

Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί σημαντική δραστηριότητα σε πολλές ευρωπαϊκές περιφέρειες. Η παραγωγή της υδατοκαλλιέργειας στην Ε.Ε βρίσκεται περίπου στο 1,3 εκατομμύρια τόνους, ενώ η αξία της ανέρχεται σε 3,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυτό αντιπροσωπεύει το 20,4% του συνολικού όγκου της αλιευτικής παραγωγής της Ε.Ε. Το μερίδιο της στη συνολική παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας είναι 2,3% όγκου και 4% όσον αφορά την αξία.

Η Ε.Ε ως σημαντική αλιευτική δύναμη και η μεγαλύτερη ενιαία αγορά προϊόντων αλιείας παγκοσμίως, διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στη βελτίωση της διακυβέρνησης μέσω διαφόρων διεθνών οργανισμών. Κάθε τρία χρόνια η Ε.Ε θεσπίζει Αυτόνομες Δασμολογικές Ποσοστώσεις (ΑΔΠ) για ορισμένα είδη ψαριών και προϊόντων αλιείας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συμφωνήσει ότι από το 2015 και μέχρι το 2020 το αργότερο όπου είναι δυνατόν θα πρέπει να αξιοποιηθούν όλα τα ιχθυαποθέματα ώστε να παράγεται η Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση για το μακροπρόθεσμο (ΜΒΑ). Αυτό σημαίνει ότι θα είναι δυνατόν να προκύπτουν τα υψηλότερα αριθμητικά αλιεύματα χωρίς μάλιστα να επηρεάζεται και η μελλοντική παραγωγικότητα των αποθεμάτων.

Οι έμμεσες επιπτώσεις της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον και στα οικοσυστήματα πρέπει επίσης να μετριάστούν. Όπου είναι αναγκαίο, η Ε.Ε.

λαμβάνει μέτρα για την προστασία ευαίσθητων ενδιαιτημάτων, όπως κοράλλια βαθέων υδάτων, καθώς και για τη μείωση της ακούσιας βλάβης για τα θαλασσοπούλια, τις φώκιες και τα δελφίνια. Η παρακολούθηση των αλιευμάτων και της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας είναι ένα απαραίτητο εργαλείο για τη διασφάλιση των αλιευτικών αποθεμάτων και τη διατήρηση των κοινών διαθεσίμων στη μεγάλη και πλούσια αλιευτική ζώνη της Ευρώπης πόρους.

Στην Ευρώπη, η υδατοκαλλιέργεια απασχολεί περίπου 85.000 άτομα. Ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας στην Ε.Ε. είναι ονομαστός για την υψηλή ποιότητα, τη βιωσιμότητα και τα πρότυπα προστασίας του καταναλωτή που εφαρμόζονται. Ενώ όμως η συνολική παραγωγή της Ε.Ε. παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη από το 2000, η παγκόσμια παραγωγή αυξήθηκε το ίδιο διάστημα κατά 7% περίπου ετησίως. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει να δώσει ώθηση στην υδατοκαλλιέργεια μέσω της μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), και για αυτό δημοσίευσε στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές όπου παρουσιάζει τις κοινές προτεραιότητες και τους γενικούς στόχους σε επίπεδο Ε.Ε.. Μετά από διαβούλευση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, καθορίστηκαν τέσσερις προτεραιότητες:

- μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων
- διευκόλυνση της πρόσβασης σε χώρο και ύδατα
- αύξηση της ανταγωνιστικότητας
- αξιοποίηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την υψηλή ποιότητα και τα αυστηρά υγειονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπα.

Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι χώρες της Ε.Ε. θα συνεργαστούν για να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγής και της ανταγωνιστικότητας του κλάδου. Από τα κράτη μέλη της

Ε.Ε. ζητήθηκε να εκπονήσουν πολυετή σχέδια για την προώθηση της υδατοκαλλιέργειας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την πλευρά της, θα βοηθήσει στον συντονισμό και την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών. Η καλλιέργεια των ψαριών είναι μια εναλλακτική λύση για τα αλιεύματα των άγριων ψαριών. Τα δεδομένα σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια χρησιμοποιούνται από τη Κοινή Αλιευτική Παραγωγή (ΚΑΠ) για την παρακολούθηση αυτής της δραστηριότητας η οποία καταλάμβανε μερίδιο 1/5 επί της συνολικής αλιευτικής παραγωγής της Ε.Ε. των 28 για το 2013. Η παγκόσμια παραγωγή ιχθύων έφτασε σε ένα νέο υψηλό ρεκόρ των 20 κιλών το 2014, χάρη στην έντονη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας. Η παραγωγή ήταν περίπου 1,2 εκατομμύρια τόνοι ζώντος βάρους, το 2013 (περίπου 6% χαμηλότερα από ό,τι το 2012). Αυτό αντιπροσώπευε επίσης μια μείωση της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας περίπου 16% από το υψηλότερο σημείο που βρέθηκε το 2000.

Κύριος στόχος της διαχείρισης της αλιείας στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) είναι να διασφαλιστούν μακροπρόθεσμα υψηλές αλιευτικές αποδόσεις για όλα τα ιχθυοαποθέματα, στο μέτρο του δυνατού με ορίζοντα το 2020. Τα αλιεύματα προέρχονται από ιχθυοαποθέματα που κατά κανόνα έχουν υψηλή, αλλά όχι απεριόριστη, αναπαραγωγική ικανότητα. Αν δεν ασκείται έλεγχος στην αλιεία, τα αποθέματα θα εξαντληθούν και η αλιεία δεν θα είναι πλέον μια οικονομικά βιώσιμη δραστηριότητα. Ο στόχος αυτός είναι γνωστός ως Μέγιστη Βιώσιμη Απόδοση. Ένας άλλος στόχος, που αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία, είναι η μείωση των ανεπιθύμητων αλιευμάτων και των σπάταλων πρακτικών, μέσω της σταδιακής καθιέρωσης της υποχρέωσης εκφόρτωσης. Στόχος της ΚΑΠ είναι να διασφαλίσει ότι οι κλάδοι της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας είναι περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμοι και ότι αποτελούν πηγή υγιεινών τροφίμων για τους

πολίτες της Ε.Ε. Παράλληλα, η ΚΑΠ επιδιώκει να προωθήσει έναν δυναμικό κλάδο αλιείας και να εξασφαλίσει ένα εύλογο επίπεδο διαβίωσης για τις κοινότητες που ζουν από την αλιεία.

Ο τομέας της Αλιείας παρουσιάζει μία σειρά από ιδιαιτερότητες. Η κοινοτική γραμμή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής επιβάλλει τη συρρίκνωση του αλιευτικού στόλου. Επίσης, αποσκοπεί και στη μεταρρύθμιση του αλιευτικού στόλου, με νέα και μεγαλύτερα αλιευτικά σκάφη. Κατά συνέπεια, ο χαρακτήρας της παράκτιας και μέσης αλιείας θα περιοριστεί σημαντικά.

Η συνολική παραγωγή αλιείας καλύπτει αλιεύματα και παράγωγα υδατοκαλλιέργειας από τις επτά περιφέρειες, όπου και εφαρμόζονται οι κανονισμοί της Ε.Ε. Η παρακολούθηση των αλιευμάτων και της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας είναι ένα απαραίτητο εργαλείο για τη διασφάλιση των αλιευτικών αποθεμάτων και τη διατήρηση των κοινών διαθεσίμων στη μεγάλη και πλούσια αλιευτική ζώνη της Ευρώπης πόρους.

1.3 Οι υδατοκαλλιέργειες στην Ελλάδα

Στη χώρα μας ο κλάδος των ιχθυοκαλλιεργειών απαρτίζεται από μικρές κυρίως επιχειρήσεις που λειτουργούν με κάθετο τρόπο παραγωγής τους. Παράγουν δηλαδή και το γόνο εκτός απ' την ενασχόληση της με τη πάχυνση των ιχθύων αλλά και τον εξοπλισμό και μέρος των παγίων τους οι μεγαλύτερες εξ αυτών.

Οι υδατοκαλλιέργειες είναι ένας μόνο τομέας των συνολικών ιχθυοκαλλιεργειών που ανήκει φυσικά στο πρωτογενή τομέα παραγωγής, παρόλο που πολλές επιχειρήσεις κάνουν και ένα ποσοστό μεταποίησης. Το αντικείμενο των ιχθυοκαλλιεργειών είναι η εκτροφή υδρόβιων ζώντων

οργανισμών ζώων αλλά και φυτών, ενώ η καλλιέργεια αυτών μπορεί να γίνει σε γλυκό υφάλμυρο ή θαλασσινό νερό. Ο μεγαλύτερος όγκος παραγωγής προέρχεται σήμερα κυρίως από τις εντατικές υδατοκαλλιέργειες. Ένας κλάδος που αναπτύσσεται με φρενήρεις ρυθμούς και με αξιόλογες προοπτικές για το μέλλον.

Βασικό και κύριο πρόβλημα των ιχθυοκαλλιεργειών είναι τα επενδυτικά κεφάλαια που χρειάζεται ο κλάδος, λαμβάνοντας υπόψιν και τη τεράστια οικονομική κρίση που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι προμηθευτές, επενδυτές και τους σημαντικούς κινδύνους που καλούνται να διαχειριστούν. Ως λύση αντιμετώπισης των παραπάνω από τους επενδυτές είναι οι συγχωνεύσεις.

Οι ιχθυοκαλλιέργειες στην Ελλάδα οργανώθηκαν τα τελευταία 20 περίπου χρόνια. Πιο πριν η ζήτηση σε νωπά ιχθυηρά καλύπτονταν περισσότερο από τη παραδοσιακή αλιεία σε ανοιχτές θάλασσες. Παρόλη όμως τη πρόσφατη οργάνωση του αναπτύχθηκε πολύ δυναμικά τα τελευταία χρόνια και συνεχίζει δυναμικά. Αυτό ήρθε σαν αποτέλεσμα της φτωχοποίησης των φυσικών αποθεμάτων των θαλασσών απ' την εντατική υπεραλίευση και κατ' επέκταση του συνολικού ελλείμματος προσφοράς στην αγορά νωπών αλιευμάτων. Αυτό το κενό ήρθε να καλύψει η οργανωμένη επιχειρηματική δραστηριότητα της ιχθυοκαλλιέργειας, προσφέροντας και προϊόντα αλλά και τεχνογνωσία.

Η χώρα μας πάνω σ' αυτό το τομέα πρωταγωνιστεί στις μεσογειακού τύπου ιχθυοκαλλιέργειες παγκοσμίως. Καθοριστικής βέβαια σημασίας παράγοντας ανάπτυξης για μας είναι το ιδιαίτερο κλίμα, το εκτεταμένο μήκος ακτών (περίπου 15000 χιλιόμετρα), η κατάλληλη ποιότητα των υδάτων και γενικά το άριστο φυσικό περιβάλλον των ελληνικών ακτών, έχοντας ως αποτέλεσμα την εγγυημένη φρεσκάδα των ψαριών και την υψηλή

διατροφική τους αξία. Φυσικά μεγάλο ρόλο έπαιξαν και οι ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις ως κίνητρα ανάπτυξης. Στην Ελλάδα εκτρέφονται διάφορα είδη ψαριών, οστρακοειδών αλλά και φυτών της θάλασσας. Η μεγάλη παραγωγή της Ελλάδας όμως στηρίζεται σε δύο είδη ψαριών που αναπτύσσονται σε διάφορα είδη αλμυρότητας νερού χωρίς πρόβλημα προσαρμογής.

Απ' τα πιο ξεχωριστά ψάρια για την ελληνική ιχθυοκαλλιέργεια αποτελούν η τσιπούρα και το λαβράκι, τα οποία με διεθνή αναγνώριση και σπουδαία συμμετοχή στη διατροφή του καθενός, ως ένδειξη υγιεινού τρόφιμου με φθινό κόστος. Αυτά τα δύο είδη αποτελούν το 95% της συνολικής παραγωγής των ιχθυοκαλλιεργειών. Η παγκόσμια παραγωγή τσιπούρας και λαβρακιού ιχθυοκαλλιέργειας, από 1.000 τόνους το 1985, έφτασε τους 300.000 το 2009. Η Ελλάδα υπήρξε πρωτοπόρος στη προσπάθεια αυτή, παίζοντας απ' την αρχή ηγετικό ρόλο στη ταχεία ανάπτυξη και επιτυχία του κλάδου της μεσογειακής ιχθυοκαλλιέργειας. Η Ελλάδα είναι αδιαμφισβήτητα ο παγκόσμιος ηγέτης στην παραγωγή τσιπούρας και λαβρακιού, με συνολικό όγκο 120.000 τόνους το 2012.

Ο κλάδος της μεσογειακής ιχθυοκαλλιέργειας, με 32 χρόνια δημιουργικής παρουσίας (1981-2016) αποτελεί το πλέον εξωστρεφή παραγωγικό κλάδο της Ελλάδας. Ο ετήσιος τζίρος των εξαγωγών της ελληνικής ιχθυοκαλλιέργειας ξεπέρασε το 2012 τα 400 εκατομμύρια ευρώ. Πάνω από το 80% της παραγωγής τσιπούρας και λαβρακιού ιχθυοκαλλιέργειας εξάγεται. Παρόλο αυτά κερδίζει έδαφος η καλλιέργεια ομοειδών ψαριών όπως φαγκρί, μυτάκι, μυλοκόπι, συναγρίδα κ.α.

Η χώρα μας αναδεικνύεται η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα μεσογειακής ιχθυοκαλλιέργειας με σταθερή παραγωγή πάνω από το 40% της παγκόσμιας παραγωγής με δεύτερη τη Τουρκία που είναι μέχρι στιγμής και ο

βασικός μας ανταγωνιστής. Το γεγονός αυτό έχει φέρει σημαντικά οφέλη τόσο όσον αφορά την παραγωγή οικονομικής και υψηλής ποιότητας τροφή, όσο συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας, προσφέροντας απασχόληση σε χιλιάδες εργαζομένους, στην οικονομία της χώρας, είναι ωστόσο και μοναδικός τρόπος αποικισμού ακατοίκητων νησιών και βραχονησίδων, τα οποία δεν ενδείκνυται για άλλες επενδύσεις.

Πίνακας 2. Παραγωγή τσιπούρας στην Ευρώπη (τόνοι)

Παραγωγή τσιπούρας στην Ευρώπη (000 kg)				
Χώρα	2004	2008	2012	2013
Κροατία	1.200	1.800	2.105	2.466
Κύπρος	1.356	1.600	3.121	4.444
Γαλλία	1.600	1.636	1.300	1.477
Ελλάδα	48.000	94.000	72.000	75.000
Ιταλία	9.050	9.600	8.700	8.400
Πορτογαλία	1.685	1.635	1.000	1.500
Ισπανία	13.034	23.930	19.430	16.800
Τουρκία	20.435	31.670	30.743	41.700
Σύνολο	96.360	165.871	138.399	151.787

Πηγή: Federation of European Aquaculture Producers

Πίνακας 3. Παραγωγή λαβρακιού στην Ευρώπη (τόνοι)

Παραγωγή λαβρακιού στην Ευρώπη(000 kg)				
Χώρα	2004	2008	2012	2013
Κροατία	1.800	2.700	2.375	3.013
Κύπρος	698	752	1.096	1.621
Γαλλία	4.000	3.968	2.300	1.970
Ελλάδα	34.000	50.000	41.500	48.000
Ιταλία	9.700	9.800	7.200	6.800
Πορτογαλία	1.234	1.069	500	400
Ισπανία	4.700	9.840	14.270	14.700

Τουρκία	26.927	49.270	65.512	51.600
Σύνολο	83.059	127.399	134.753	128.104
<i>Πηγή: Federation of European Aquaculture Producers</i>				

Μείωση κατά 2,5% παρουσίασε το 2015 η παραγωγή τσιπούρας και λαβρακιού, σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Ελληνικών Υδατοκαλλιεργειών (ΣΕΘ) και κυμάνθηκε συνολικά στους 110.000 τόνους από 113.000 τόνους το 2014. (Πίνακας 2). Η μείωση αυτή προήλθε από την κάμψη της παραγωγής στην τσιπούρα με τις συνολικές απώλειες ωστόσο να αντισταθμίζονται ως ένα βαθμό από την αύξηση της παραγωγής στο λαβράκι. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΣΕΘ το 2015 αποτελεί τη χρονιά με τη μικρότερη παραγωγή από το 2011, οπότε αυτή διαμορφώθηκε σε 108.000 τόνους. (Πίνακας 3).

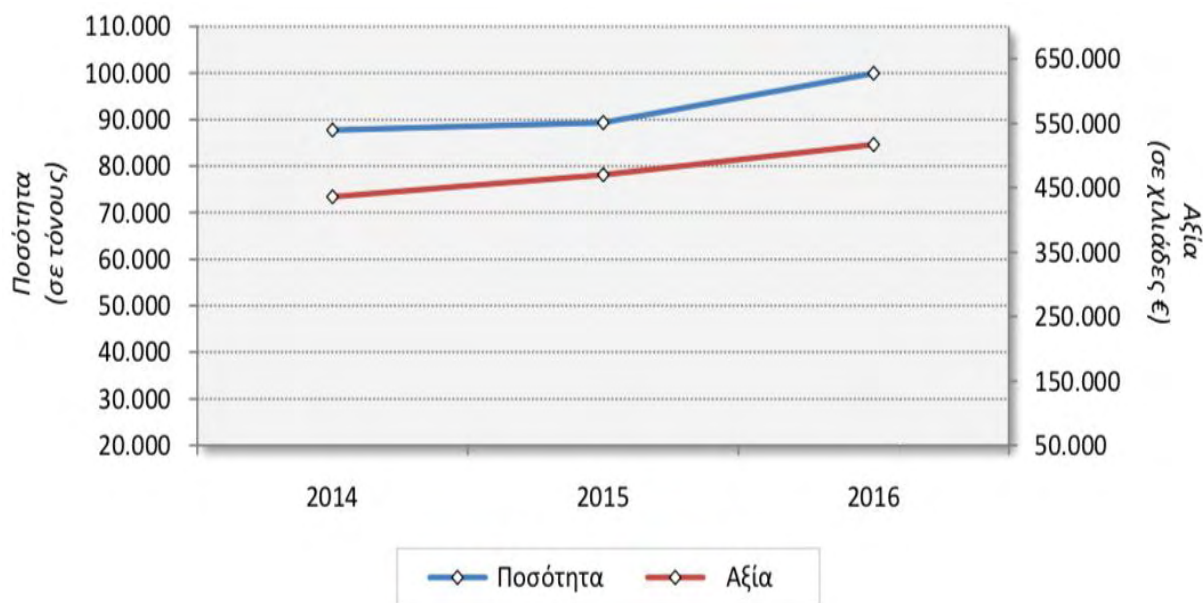
Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 2014 η τσιπούρα και το λαβράκι εξήχθησαν σε 32 χώρες εντός και εκτός της Ε.Ε. Μακράν η μεγαλύτερη αγορά των Ελληνικών προϊόντων είναι η Ε.Ε. καθώς απορροφά πάνω από το 90% της παραγωγής, ένα μικρότερο ποσοστό εξάγεται στην Β. Αμερική (+/- 3%) και περίπου άλλο τόσο σε όλες τις άλλες τρίτες χώρες. Οι κυριότερες αγορές της ιχθυοκαλλιέργειας στην Ε.Ε. είναι παραδοσιακά οι Ιταλία, Ισπανία και Γαλλία καθώς απορροφούν πάνω από το 50% της ελληνικής παραγωγής.

Η αξία των εισαγωγών παρουσίασε αυξομειώσεις την περίοδο 2010-2015. Συγκεκριμένα από το 2012 έως και το 2014 η αξία των εισαγωγών μειώθηκε αρκετά, πιθανά εξαιτίας της οικονομικής κατάστασης της χώρας. Ωστόσο το 2015 η αξία των εισαγωγών εκτινάχθηκε και έφτασε την υψηλότερη αξία δηλαδή συνολικά 5.1081.859 € σε ιχθυηρά. Σχετικά με τις εξαγωγές παρατηρούμε μια συνεχώς αυξανόμενη αξία συνολικών εξαγωγών που από το 2012 και μετά καταγράφει τα μέγιστα ποσά με αποκορύφωμα το 2015 όπου η αξία των συνολικών εξαγωγών ιχθυηρών σε χώρες της Ε.Ε. φτάνει τα 58.888.895€. Επίσης, το 2016 παρουσίασε αύξηση κατά 11,9% σε σχέση με το 2015 και σε αξία αύξηση κατά 9,9%, και το 2015 σε σχέση με το 2014 παρουσίασε αύξηση 1,8% και σε αξία 7,8%. (Πίνακας 4, ΕΛΣΤΑΤ), (Γράφημα 1)

Πίνακας 4. Ποσότητα και αξία των εκτρεφόμενων - καλλιεργούμενων ειδών (σύνολο χώρας), 2014 – 2016

Εκτρεφόμενα - Καλλιεργούμενα είδη	2014		2015		2016		Μεταβολή (%) 2015/2014		Μεταβολή (%) 2016/2015	
	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία	Ποσότητα	Αξία
Γενικό σύνολο	104.481,3	443.342,3	*108.032,1	*477.503,9	123.332,2	525.667,0	*3,4	*7,7	14,2	10,1
Ψάρια	87.761,0	436.072,3	*89.334,9	*469.968,0	99.997,8	516.660,8	*1,8	*7,8	11,9	9,9
Κέφαλοι	263,5	609,7	251,0	628,3	314,7	651,5	-4,7	3,1	25,4	3,7
Λαβράκια	32.141,5	172.921,2	*36.600,1	*199.871,4	42.556,6	235.046,3	*13,9	*15,6	16,3	17,6
Μυλοκόπια	461,9	2.737,5	*475,6	*2.663,6	127,6	667,5	*3,0	*-2,7	-73,2	-74,9
Μυτάκια	530,3	2.778,0	*202,0	*1.125,3	144,6	839,1	-61,9	-59,5	-28,4	-25,4
Πέστροφες	1.611,4	5.030,4	1.758,7	*5.521,2	1.644,3	5.077,9	9,1	*9,8	-6,5	-8,0
Τσπουρές	50.688,2	239.563,3	*47.713,3	*246.551,1	49.265,3	240.519,9	*-5,9	*2,9	3,3	-2,4
Φαγκριά	711,3	4.705,2	*781,6	*4.918,1	3.041,2	16.570,5	*9,9	*4,5	289,1	236,9
Χέλια	284,8	2.580,3	322,1	2.779,5	473,6	4.869,3	13,1	7,7	47,0	75,2
Λουπά Ψάρια	1.068,1	5.146,7	*1.230,4	*5.909,4	2.430,0	12.418,9	*15,2	*14,8	97,5	110,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα 1. Ποσότητα και αξία ψαριών, 2014-2016

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

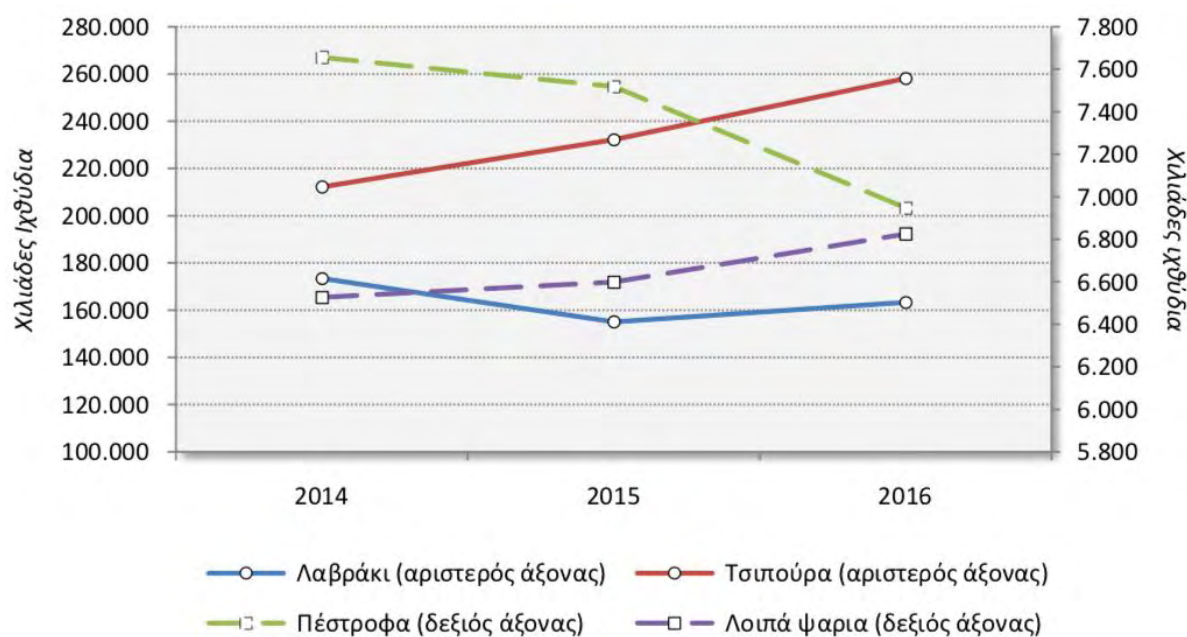
Στη συνέχεια, το λαβράκι το 2016 παρουσίασε αύξηση 5,4% σε σχέση με το 2015, έναντι μείωσης 10,6% το 2015 σε σχέση με το 2014. Συγκεκριμένα, ο γόνος για το λαβράκι το 2016 ανήλθε σε 163.316 χιλ. ιχθύδια έναντι 154.915 χιλ. ιχθυδίων το 2015 και 173.346 χιλ. ιχθυδίων το 2014. Για τη τσιπούρα, το 2016 παρουσίασε αύξηση 11,2% σε σχέση με το 2015, έναντι αύξησης 9,5% το 2015 σε σχέση με το 2014. Πρακτικά, ο γόνος της τσιπούρας το 2016 ανήλθε σε 258.137 χιλ. ιχθύδια, έναντι 232.221 χιλ. ιχθυδίων το 2015 και 212.046 χιλ. ιχθυδίων το 2014. (Πίνακας 5, Γράφημα 2)

Πίνακας 5. Παραγωγή γόνου από εκκολαπτήρια και εκτροφεία, κατά είδος, 2014-2016

	2014	2015	2016	Μεταβολή % 2015/2014	Μεταβολή % 2016/2015
Γενικό σύνολο	399.574	401.253	435.224	0,4	8,5
Λαβράκι	173.346	154.915	163.316	-10,6	5,4
Τσιπούρα	212.046	232.221	258.137	9,5	11,2
Πέστροφα	7.655	7.518	6.947	-1,8	-7,6
Λοιπά ψάρια	6.527	6.599	6.824	1,1	3,4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα 2. Παραγωγή γόνου από εκκολαπτήρια και εκτροφεία, κατά είδος, 2014-2016

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σε επίπεδο απασχόλησης, στην Ελλάδα καταγράφεται ένα από τα υψηλότερα ποσοστά επί του συνόλου των απασχολούμενων στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας στην Ε.Ε.. Υπολογίζεται ότι απασχολούνται άμεσα και έμμεσα περίπου 12.000 εργαζόμενοι διαφόρων ειδικοτήτων (επιστημονικό, τεχνικό και εργατικό προσωπικό). Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, εκτιμάται πως η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια (ψάρια και μύδια) δημιουργεί το 85% των άμεσων θέσεων εργασίας του κλάδου, η καλλιέργεια σε υφάλμυρα νερά το 8% και η καλλιέργεια εσωτερικών υδάτων το 7%.

Η μεγάλη ζήτηση Μεσογειακών ειδών υψηλής διατροφικής αξίας (λαβράκι, τσιπούρα, φαγκρί, μυτάκι, ερυθρός τόνος, μύδια, στρείδια κλπ.), το υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας, οι άριστες κλιματολογικές και γεωμορφολογικές συνθήκες για εκτροφή και οι πολύ καλές προοπτικές των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων αγορών κατέστησαν την Ελλάδα οδηγό των εξελίξεων και της ραγδαίας ανάπτυξης της μεσογειακής υδατοκαλλιέργειας. Έτσι, η χώρα μας είναι σήμερα ο μεγαλύτερος παραγωγός και εξαγωγέας μεσογειακών ειδών ψαριών στον κόσμο. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι τα προϊόντα της ελληνικής θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας ως σύνολο, αποτελούν τα τελευταία χρόνια το δεύτερο σε αξία εξαγωγίμο αγροτικό προϊόν της χώρας μας, μετά από το ελαιόλαδο.

Τα τελευταία 40 χρόνια έχει επιβεβαιωθεί από πολλές έρευνες ότι είναι πια παγκοσμίως γνωστά τα οφέλη της μεσογειακής διατροφής. Ένα απ' τα στοιχεία λοιπόν της μεσογειακής διατροφής είναι η απαραίτητη συχνή κατανάλωση ψαριού, προσφέροντας πλήθος ευεργετικών θρεπτικών στοιχείων στον ανθρώπινο οργανισμό.

Το γεγονός αυτό καθιστά τα ελληνικά προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας ιδιαίτερα σημαντικά όσον αφορά την υγιεινή διατροφή. Τα προϊόντα αυτά προσφέρονται στην Ελλάδα κυρίως σε νωπή μορφή, κρατώντας έτσι όλα τα

θρεπτικά συστατικά τους αναλλοίωτα. Στην Ελλάδα λόγω του εύκρατος κλίματος, και νερών από τα καθαρότερα του κόσμου με μια ιδιαίτερη σύσταση που κάνουν τα ελληνικά προϊόντα ασυναγώνιστα σε γεύση και ποιότητα. Οι περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου έχουν ολοκληρωμένο σύστημα διασφάλισης ποιότητας, μακροχρόνια τεχνογνωσία, έτοιμο σύστημα διανομής και προώθησης και τεχνολογία αιχμής. Ικανά συστατικά ώστε τα ελληνικά προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας, πληρώντας τις αυστηρότερες των περιβαλλοντικών προδιαγραφών, όπως και υγιεινής και ασφάλειας του καταναλωτή, να αναγνωρίζονται ως τα καλύτερα διεθνώς. Τα οφέλη από τη κατανάλωση ιχθύων είναι αναρίθμητα και πολλά απ' αυτά έχουν καταγραφεί σε διάφορες έρευνες, κάτι το οποίο βλέπουμε στο Πίνακα 6. Το πιο σημαντικό στοιχείο τους είναι τα λιπαρά τους με τα πολύ σημαντικά για την ανθρώπινη υγεία, τα πολυακόρεστα ωμέγα_3 λιπαρά οξέα.

Πίνακας 6. ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΙΧΘΥΩΝ

ΨΑΡΙ	ΠΡΩΤΕΙΝΗ	ΛΙΠΟΣ
ΤΣΙΠΟΥΡΑ	17	1
ΡΕΓΓΑ	17	14
ΣΟΛΟΜΟΣ	21	12
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΙ	20	5
ΚΟΥΤΣΟΜΟΥΡΑ	23	8
ΣΥΝΑΓΡΙΔΑ	21	4
ΦΑΓΚΡΙ	21	5
ΓΑΛΕΟΣ	20	0,5

Πηγή: ΤΖΕΙΡΑΝΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ- ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΟΣ

Τα ψάρια προσφέρουν επίσης πάρα πολλές βιταμίνες όπως A, D, που βρίσκονται κυρίως στα λιπαρά ψάρια στο ήπαρ μερικών απ' αυτά και σε γνωστά συμπληρώματα όπως το μωρουνέλαιο. Βιταμίνες όπως B, B1, B2, B12, και νιασίνη εκτός φυσικά από τα ιδιαίτερα ωφέλιμα ω3 και ω6 που περιέχουν σε αφθονία.

Δυστυχώς στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια παρά τη μακρά παράδοση, δεν καταναλώνουν παρά δεκαοχτώ κιλά ψάρια το χρόνο ανά άτομο έναντι είκοσι πέντε κιλών ανά άτομο κατά μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κι αυτό παρόλο που η χώρα μας είναι η πρώτη παραγωγός χώρα σε ποσότητα μεσογειακών ιχθυοκαλλιεργειών στο κόσμο. Οι εξαγωγές της χώρας στα δύο κύρια προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας είναι πολύ μεγάλες σε αριθμό. Έχουμε πάνω από 180 υδατοκαλλιέργειες με χιλιάδες θέσεις εργασίας, ενεργοποιώντας ανενεργούς πόρους της χώρας, συμβάλλοντας έτσι στη προσπάθεια για έξοδο από την οικονομική κρίση.

1.4 Σκοπός της εργασίας

Βασικός σκοπός της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας, είναι η ανάλυση των προοπτικών των ελληνικών σαλιγκαριών στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σαλιγκάρι (*Helix aspersa*) αποτελεί ένα από τα κυριότερα εξαγωγικά προϊόντα της Ελλάδας, συμβάλλοντας στη βελτίωση της δυναμικής των ελληνικών εξαγωγών στην αγορά της Ε.Ε.

Στη παρούσα διπλωματική εργασία, θα εντοπιστούν οι αξίες των ελληνικών εισαγωγών και εξαγωγών του ελληνικού σαλιγκαριού, αλλά και των υπολοίπων χωρών της Ε.Ε-28 στην αγορά της Ε.Ε-28. Αρχικά, θα εντοπιστούν οι κυριότερες εισαγωγικές χώρες του σαλιγκαριού, καθώς και οι κυριότερες ανταγωνιστικές χώρες στην αγορά της Ε.Ε- 28. Στη συνέχεια, θα διερευνηθεί η ανταγωνιστική της θέση και η εξέλιξη του βαθμού

ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού σε κάθε μία από τις κυριότερες εισαγωγικές αγορές. Επίσης, θα διερευνηθεί η ανταγωνιστική θέση των κυριότερων ανταγωνιστικών χωρών για κάθε μία από τις παραπάνω αγορές.

1.5 Το σαλιγκάρι

Το *Helix aspersa* τόσο το υποείδος *maxima* όσο και το *muller* της οικογένειας *Helicidae* είναι το κοινό όνομα του σαλιγκαριού που χρησιμοποιείται στην Ελλάδα, του οποίου η περιγραφή σημειώθηκε για πρώτη φορά από τον O.F.Muller το 1774 και στα λατινικά σημαίνει "διάστικτο σαλιγκάρι".(Εικόνα 1). Άλλα είδη που περιλαμβάνονται στην ίδια οικογένεια είναι το *Helix pomatia* και το *Helix lucorum*.

Εικόνα 1. Το είδος *Helix aspersa*

Πηγή: ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ

Το σαλιγκάρι ανήκει στη κατηγορία των μαλακίων, έστω και χωρισμένα από το κοχύλι τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη, με τον κωδικό "03076010" και "03076090" από το 2012 μέχρι σήμερα.

Το είδος αυτό προτιμά υγρές περιοχές με ήπιο κλίμα, ελαφρύ έδαφος και χαμηλό υψόμετρο, αν και μερικές φορές συναντάται και σε υψόμετρο 1000 μέτρα. Προτιμά τα ασβεστούχα εδάφη για τη λήψη ασβεστίου, το οποίο είναι απαραίτητο για τη κατασκευή του κελύφους του και την αναπαραγωγική δραστηριότητα (Ports, 1975). Επίσης, οικολογικές μελέτες έχουν αποδείξει τη συσχέτιση της δομής και της χημικής σύστασης του εδάφους με τη γεωγραφική εξάπλωση και την αφθονία των σαλιγκαριών.

Οι κυριότεροι παράγοντες είναι η περιεκτικότητα του εδάφους σε άργιλο και άμμο, το pH, η οργανική ύλη καθώς και η περιεκτικότητα του εδάφους σε ασβέστιο- ανθρακικά άλατα και μαγνήσιο (Hermida et al., 2000). Το *Helix aspersa* αποτελεί ένα από τα πιο επιτυχημένα είδη «αποικιστών» μεταξύ των χερσαίων γαστερόποδων, κάτι που αποδίδεται στην εξαιρετική του προσαρμοστικότητα, η οποία είναι απόρροια του βιολογικού του κύκλου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του αναπαραγωγικού του συστήματος. Το συγκεκριμένο είδος, όπως και όλα τα χερσαία γαστερόποδα, είναι ερμαφρόδιτο και υποχρεωτικά ετερογονιμοποιούμενο (Koene and Chase, 1998a).

Στη φύση ζουν 6-7 χρόνια, ενώ σε αιχμαλωσία έχουν φτάσει και τα 12 χρόνια. Έχουν ανάγκη υγρασίας 65-75% τη μέρα και 85-95% τη νύχτα ανάλογα το είδος. Ως προς το φωτισμό, τα ευνοεί ο διάχυτος φωτισμός, ενώ ο άμεσος φωτισμός και η έντονη ακτινοβολία μπορεί να τα οδηγήσει σε ξήρανση και θάνατο.

Κάθε σαλιγκάρι ψάχνει για μαλακό έδαφος για να σκάψει και να αφήσει τα αυγά του, εναποθέτοντας τα σε μικρούς λάκκους 2,5-4 εκ. η επώαση των αυγών των σαλιγκαριών εξαρτάται από τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος και συνήθως κυμαίνεται μεταξύ 10-16 μέρες. Από το Δεκέμβριο περίπου, τα σαλιγκάρια δημιουργούν επίφραγμα και πέφτουν σε λήθαργο για να ξεπεράσουν τις δυσχερείς συνθήκες του χειμώνα, μέχρι το Φεβρουάριο. Κατά τη περίοδο αυτή, το βάρος του μειώνεται κατά 20-22%. Στη φύση μπορούν στα καταφύγια τους να επιβιώσουν ως και τους -15°C , αλλά σε θαλάμους ψύξης μόνο ως τους -2 με -4°C . Δραστηριοποιούνται πάλι την άνοιξη που είναι η κύρια περίοδος αύξησης τους. Από τον Ιούνιο οπότε που ανεβαίνει πολύ η θερμοκρασία, περνούν πάλι σε μια φάση ανάπαυσης και σχηματίζουν πάλι επίφραγμα. (Πίνακας 7).

Πίνακας 7. ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΑΛΙΓΚΑΡΙΩΝ

	<i>H. aspersa</i>	<i>H. pomatia</i>	<i>H. lucorum</i>
Βάρος ανεπτυγμένου	8-20g	20-30g	20-35g
Σχέση βάρους σάρκας / ολικού	60-70%	60-65%	55-60%
Ηλικία πλήρους ανάπτυξης (μήνες)	12-20	20-24	18-20
Στειρότητα	23-30%		
Αριθμός αυγών ανά σαλιγκάρι	50-130	50-80	50-60
Μείωση των αυγών	8-10%		
Διάρκεια εκκόλαψης	14-16	30-40	
Θνησιμότητα και παρασιτισμός νεογέννητων	15%		
Φυσιολογικός θάνατος, παρασιτισμός, ατυχήματα ανεπτυγμένων	10%		

Πηγή: Μαρκάκης. Σ., 1990

Η αναπαραγωγική περίοδος του στις περιοχές της Μεσογείου, λαμβάνει χώρα αργά την άνοιξη ή νωρίς το καλοκαίρι (Ports, 1975). Στην Ελλάδα το είδος αυτό εμφανίζει και μια αναπαραγωγική περίοδο το Φθινόπωρο (Lazaridou et al., 1983). Στη φύση συνήθως απαιτούνται ένα έως δύο χρόνια αύξησης για να φθάσουν στην ωριμότητα (Basinger 1931: Dekle and Fasulo, 2002).

Τα σαλιγκάρια είναι ερμαφρόδιτα και γεννούν 70-85 αυγά και τα μικρά σαλιγκάρια γεννιούνται μετά από 2-4 εβδομάδες. Συνήθως τα σαλιγκάρια γεννούν όταν έχει υγρασία και η πιο γόνιμη περίοδος τους είναι από Φεβρουάριο έως Οκτώβριο. Το βάρος ενός ανεπτυγμένου ατόμου υπολογίζεται στα 20-25 γραμμάρια. Είναι πολύ διαδεδομένο στη Βόρεια Ελλάδα (Ήπειρο, Μακεδονία, Θράκη). Εμφανίζεται σε υψόμετρο 1000 μέτρα, το δε μέγεθος του αυξάνεται όσο αυξάνεται και το υψόμετρο (σχέση βάρους σώματος και ολικού 60-65%) ενδεικνυόμενο για ανοικτή εκτροφή.

Σε συνθήκες εκτροφής απαιτούνται για το *Helix aspersa* 6-8 περίπου μήνες από τη στιγμή που θα τοποθετηθούν τα νεαρά σαλιγκάρια στα εξωτερικά πάρκα μέχρι να φτάσουν σε εμπορεύσιμο μέγεθος ή περίπου 18 μήνες από τη πρώτη εγκατάσταση των ανηλίκων. Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι δεν φτάνουν όλα τα σαλιγκάρια στο τελικό μέγεθος στο ίδιο χρονικό διάστημα.

Το κέλυφος των ώριμων ατόμων μπορεί να φτάσει τα 30mm ύψος και στα 3,5mm διάμετρο. Το σχήμα του είναι σφαιρικό ενώ ο χρωματισμός του ποικίλει ανάλογα με την ηλικία του ζώου και το περιβάλλον και ξεκινά από ανοιχτό κίτρινο μέχρι σκούρο καφέ. Περιελίσσεται δεξιόστροφα γύρω από το κεντρικό άξονα, το στυλίσκο, σχηματίζοντας 4-5 σπείρες χωρίς να σχηματίζει ομφαλό. Τα σαλιγκάρια που μεγαλώνουν σε χαμηλές θερμοκρασίες,

εμφανίζουν σκούρες ζωνώσεις στο κέλυφος τους, αντίθετα όταν μεγαλώνουν σε θερμοκρασίες άνω των 20°C γίνονται κόκκινο.

Τα σαλιγκάρια εκτός από νόστιμα, αποτελούν μια εξαιρετικά θρεπτική τροφή πλούσια σε βιταμίνες Α, Β6, Β1, Β12, C, Ε, ασβέστιο, ιχνοστοιχεία και μέταλλα, ιδιαίτερα του Καλίου και του Μαγνησίου,, ενώ περιέχουν 9 από τα 10 απαραίτητα αμινοξέα που χρειάζεται ο ανθρώπινος οργανισμός. Μάλιστα, περιέχουν περισσότερο σίδηρο, ενώ το αλάτι και το λίπος τους είναι ελάχιστο και έχουν χαμηλές θερμίδες.

Το σαλιγκάρι στη φύση έχει πολλούς εχθρούς. Η επιτυχία της εκτροφής σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από τον έλεγχο των εχθρών αυτών. (Πίνακας 8).

Πίνακας 8. Οι εχθροί του σαλιγκαριού

Πτηνά	κοτσύφια, κοράκια, κότες, καρακάξες, τσίχλες, κ.α.
Θηλαστικά	ποντίκια, αρουραίοι, νυφίτσες, ακανθόχοιροι
Ερπετά	σαύρες, φίδια
Αμφίβια	βάτραχοι, χελώνες
Ασπόνδυλα	μυρμήγκια, κολεόπτερα, κ.α.
Παράσιτα	νηματώδεις, ακάρεα
Μικρόβια	ψευδομονάδες, μικρόκοκκοι, εντεροβακτήρια, φουζάρια, βερπιτόσιλιο

Πηγή: www.gireaud.net/us/ennemis_us.htm

2. ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

2.1 Γενικά

Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω, η Ελλάδα αναμφίβολα διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στη παραγωγή προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας στην Ευρώπη, και συγκεκριμένα στη παραγωγή σαλιγκαριού, του οποίου η κατανάλωσή του στην αγορά της Ε.Ε κυμαίνεται σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, καθιστώντας την μία από τις κυριότερες εισαγωγικές αγορές σε διεθνές επίπεδο. Επομένως, οι ιχθυοκαλλιέργειες αποτελούν ένα εξαιρετικά σημαντικό τομέα της βιομηχανίας τροφίμων.

Ο όρος της «ανταγωνιστικότητας» ορίζεται ως η ικανότητα μιας επιχείρησης να επιβιώσει και να αναπτυχθεί, λαμβάνοντας υπόψη τον ανταγωνισμό άλλων επιχειρήσεων για τα ίδια κέρδη στην ίδια αγορά. Γι' αυτό το λόγο συγκρίνουν την ανταγωνιστική τους θέση, βρίσκοντας τα μερίδια αγοράς, τη διατηρησιμότητα των μεριδίων αυτών και τη κερδοφορία τους. (Τσακλάγκανος Α., 2004). Ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων είναι εξελισσόμενος καθώς νέα προϊόντα, νέοι μέθοδοι μάρκετινγκ, νέες διαδικασίες παραγωγής και νέες αγορές εμφανίζονται. (Porter M., 1998).

Οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται για αγορές και πόρους (ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα) και συνεπώς είναι σχετικά εύκολο να εξετάσει κανείς, συγκριτικά, την ανταγωνιστική τους θέση μετρώντας είτε μερίδια αγορών (δείκτης επίδοσης) είτε το βαθμό δημιουργίας και συσσώρευσης ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων όπως καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες, κ.λπ. (δείκτες εισροών).

Στο πλαίσιο αυτό ο τομέας μιας χώρας είναι ανταγωνιστικός, συγκρινόμενος με τους αντίστοιχους τομείς άλλων χωρών, εάν ως σύνολο έχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που του επιτρέπουν να δημιουργήσει με συνέπεια υψηλότερη προστιθέμενη αξία και υψηλότερα κέρδη (διάσταση διεθνών μεριδίων- κερδών, προϋποθέσεων/ αποτελέσματος της ανταγωνιστικότητας).

Σε επίπεδο εθνικού κράτους, η έννοια της ανταγωνιστικότητας γίνεται περισσότερο δυσνόητη. Ένα κράτος δεν είναι το ίδιο με μια επιχείρηση ή μια βιομηχανία. Τα κράτη δεν ανταγωνίζονται μεταξύ τους όπως κάνουν οι επιχειρήσεις. Τα κράτη ανταγωνίζονται μεταξύ τους στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας. Ανταγωνίζονται στο να δημιουργήσουν τις πολιτικές, να δρομολογήσουν τις διαρθρωτικές αλλαγές που είναι συνεπείς με τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, να διορθώσουν τις όποιες δυσλειτουργίες των αγορών και να δημιουργήσουν το θεσμικό πλαίσιο που ενισχύει την εμπιστοσύνη, παράγει κοινωνικό κεφάλαιο, ενθαρρύνει και διευκολύνει την επιχειρηματικότητα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για περισσότερες και ποιοτικά καλύτερες θέσεις εργασίας, βελτιώνει τις δεξιότητες των εργαζομένων, δημιουργεί περισσότερες ευκαιρίες και ενισχύει τη συνοχή της κοινωνίας και την ποιότητα ζωής των πολιτών.

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας συμβάλλει στην επίτευξη των εθνικών στόχων: η ανταγωνιστικότητα αναφέρεται στην «ικανότητα διατήρησης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της χώρας- αύξησης της απασχόλησης και του πραγματικού εισοδήματος, μείωσης της ανεργίας, καθώς και της ενίσχυσης των δυνατοτήτων και των ευκαιριών- εντός και εκτός των εθνικών συνόρων, υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης».

Στον ευρύτερο προβληματισμό για την ανταγωνιστικότητα αποδίδεται ιστορία πολλών αιώνων (Reinert, 1995). Πράγματι, η έννοια της ανταγωνιστικότητας είναι το αποτέλεσμα μιας μακρά ιστορίας σκέψεων που βοήθησαν στον καθορισμό των διάφορων πτυχών αυτής της πολυδιάστατης και πολύπλοκης έννοιας. Η διαμόρφωση της σύγχρονης και πολυδιάστατης έννοιας της ανταγωνιστικότητας αποτελεί αρκετά πρόσφατη εξέλιξη και προκύπτει από τη σύνθεση οικονομικών εννοιών και ιδεών που προέρχονται κυρίως από το χώρο της διοικητικής επιστήμης.

Πριν από μερικές δεκαετίες, οι περισσότεροι αναλυτές περιορίζονταν αυστηρά στην οικονομική προσέγγιση της ανταγωνιστικότητας, δίνοντας έμφαση σε παράγοντες κόστους τιμών, ταυτίζοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα με την παραδοσιακή έννοια του στατικού συγκριτικού πλεονεκτήματος. Υπό την προσέγγιση αυτή παραγνωριζόταν ένας αριθμός παραγόντων που δεν σχετίζονται με τις τιμές αλλά έχουν ιδιαίτερη σημασία για μια χώρα καθώς προχωρά σε ανώτερα στάδια οικονομικής ανάπτυξης.

Ταυτόχρονα, η στενή προσέγγιση σε όρους αγνοεί τη δυναμική αντίληψη της ανταγωνιστικότητας και το χρονικό ορίζοντα στον οποίο οφείλει να αναφέρεται η έννοια της ανταγωνιστικότητας. Οι σύγχρονοι αναλυτές κατευθύνονται προς μια δυναμική πολυδιάστατη έννοια της ανταγωνιστικότητας η οποία εστιάζεται στο μέλλον (forward-looking) και ενσωματώνει αξιολογικές κρίσεις και στόχους πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο οδηγηθήκαμε στη σταδιακή διερεύνηση του ορισμού της ανταγωνιστικότητας προς τη σημερινή πολυδιάστατη κατεύθυνση.

Ένας άλλος ορισμός, κατά τον Fagerberg (1996), «Η ανταγωνιστικότητα αναφέρεται στην ικανότητα μιας χώρας να πετύχει τους βασικούς στόχους της οικονομικής της πολιτικής, ιδιαίτερα την αύξηση του εισοδήματος και της

απασχόλησης, χωρίς να αντιμετωπίσει προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών της». Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η Ε.Ε., η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως: «η ικανότητα παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που ικανοποιούν τη ζήτηση των διεθνών αγορών, διατηρώντας παράλληλα υψηλά και βιώσιμα επίπεδα εισοδήματος, ή γενικότερα, η ικανότητα (των περιφερειών) να δημιουργήσουν, ενώ βρίσκονται εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό, συγκριτικά υψηλά εισοδήματα και θέσεις απασχόλησης». (European Commission, 1999).

2.2 Ανάλυση δεικτών

Όπως προαναφέρθηκε παραπάνω, διερευνήθηκε η ανταγωνιστική θέση του ελληνικού σαλιγκαριού (*Helix aspersa*). Αρχικά, εντοπίστηκαν οι κυριότερες εισαγωγικές χώρες και οι κυριότερες εξαγωγικές χώρες του σαλιγκαριού. Ακολούθως, έγινε προσπάθεια για τη διερεύνηση της ανταγωνιστικής θέσης και της εξέλιξης του βαθμού ανταγωνιστικότητας, του ελληνικού σαλιγκαριού σε κάθε μία από τις κυριότερες εισαγωγικές χώρες. Επιπρόσθετα, διερευνήθηκε η ανταγωνιστική θέση των κυριότερων εξαγωγικών χωρών ως προς τις εισαγωγές του ελληνικού σαλιγκαριού, από κάθε μία από τις παραπάνω αγορές. Η έρευνα αυτή έγινε μέσω της χρήσης του δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RXCA), στις κυριότερες εισαγωγικές χώρες-αγορές των μελών της Ε.Ε.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας γίνεται παρουσίαση των πιο σημαντικών δεικτών ανταγωνιστικότητας και της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε στην έρευνα και η καταγραφή των αποτελεσμάτων της.

Ο δείκτης του Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού Πλεονεκτήματος, RCA (Revealed Comparative Advantage), δείχνει κατά πόσο μία χώρα παρουσιάζει ή όχι συγκριτικό πλεονέκτημα σε ένα συγκεκριμένο κλάδο, τομέα ή προϊόν, στο πλαίσιο της συμμετοχής της στις αντίστοιχες διεθνείς αγορές. Μειονέκτημα του συγκεκριμένου δείκτη είναι ότι δεν περιέχει πληροφορίες σχετικά με την πηγή αυτού του συγκριτικού πλεονεκτήματος (Havrila και Gunawardana, 2003). Ορίζεται ως ο λόγος του μεριδίου των εξαγωγών ενός προϊόντος ή ενός κλάδου - τομέα μιας χώρας σε μία συγκεκριμένη αγορά, προς το μερίδιο των συνολικών εξαγωγών όλων των προϊόντων ή κλάδων-τομέων της χώρας στην ίδια αγορά.

Επομένως ο δείκτης RCA υπολογίζεται από τον τύπο:

$$RCA_{ij} = (x_{ij} / X_j) / (x_iW / X_w) \quad (1)$$

Όπου, RCA_{ij} είναι ο δείκτης του Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού Πλεονεκτήματος για

ένα προϊόν ή τομέα-κλάδο i μιας χώρας j ,

x_{ij} οι εξαγωγές του προϊόντος ή τομέα-κλάδου i της χώρας j ,

X_j οι συνολικές εξαγωγές της χώρας j ,

x_iW οι εξαγωγές του προϊόντος ή τομέα-κλάδου i παγκοσμίως,

X_w οι συνολικές εξαγωγές παγκοσμίως

Αναλόγως με την τιμή που λαμβάνει ο δείκτης οδηγούμαστε σε συμπεράσματα σχετικά με το εάν μία χώρα παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς ένα προϊόν ή κλάδο. Συγκεκριμένα όταν η τιμή του δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού Πλεονεκτήματος είναι μεγαλύτερη της μονάδας, τότε η χώρα που εξετάζουμε παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς ένα προϊόν ή κλάδο, ενώ αντίθετα όταν ο δείκτης

λαμβάνει τιμές μικρότερης της μονάδας παρουσιάζει συγκριτικό μειονέκτημα (Havrila και Gunawardana, 2003).

Ο δείκτης του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος, RXCA (Revealed Export Competitive Advantage) αποτελεί παραλλαγή του παραπάνω δείκτη. Η διαφορά του είναι ότι υπολογίζει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας χώρας για ένα συγκεκριμένο προϊόν σε μία συγκεκριμένη αγορά-στόχο, αντί για την παγκόσμια αγορά. Ο δείκτης του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος, RXCA, δίνεται από τον τύπο:

$$RXCA_{ij} = \left(X_{ij} / \sum_i X_{ij} \right) / \left(\sum_j X_{ij} / \sum_{ij} \sum X_{ij} \right) \quad (2)$$

Όπου:

X είναι οι αξίες των εξαγωγών,

i είναι οι υπό μελέτη χώρες και

j είναι τα υπό μελέτη προϊόντα

Μέσω αυτού του δείκτη έχουμε τη δυνατότητα να διερευνήσουμε την ανταγωνιστική θέση των εξαγωγών μιας χώρας σε συγκεκριμένες αγορές. Τα πλεονεκτήματα από τη χρήση του δείκτη RXCA έγκεινται στα εξής:

1) Παρέχεται η δυνατότητα εντοπισμού των κυριότερων εισαγωγικών αγορών.

2) Διακρίνεται η εξέλιξη του βαθμού της ανταγωνιστικότητας στις εν λόγω αγορές.

3) Καθίσταται εφικτή η διαδικασία εντοπισμού των κυριότερων εξαγωγικών ανταγωνιστικών χωρών στις εισαγωγικές αυτές αγορές.

Όπως και στον δείκτη RCA, όταν η τιμή του δείκτη RXCA είναι μεγαλύτερη της μονάδας, τότε η υπό μελέτη χώρα παρουσιάζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενώ για τιμές μικρότερες της μονάδας παρουσιάζει ανταγωνιστικό μειονέκτημα (Hinloopen και Marrewijk, 2001).

Μία ακόμα μεθοδολογία η οποία προτείνεται για την εξέταση της ανταγωνιστικότητας βασίζεται στη χρήση των δεικτών του συγκριτικού πλεονεκτήματος του Vollrath (Havrila και Gunawardana (2003), Bognec και Ferto (2009). Οι δείκτες του Vollrath αναλύονται στη συνέχεια:

A) Ο δείκτης του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος, RXA (Relative Export Advantage Index). Ορίζεται ως ο λόγος του μεριδίου εξαγωγών μιας χώρας για ένα προϊόν σε σχέση με τις εξαγωγές του προϊόντος των υπόλοιπων χωρών σε μια συγκεκριμένη αγορά, προς το μερίδιο εξαγωγών της ίδιας χώρας στη συγκεκριμένη αγορά, όλων των άλλων υπό μελέτη προϊόντων σε σχέση με τις εξαγωγές των άλλων υπό μελέτη προϊόντων των υπόλοιπων χωρών στην ίδια αγορά.

Δίδεται από τη σχέση:

$$RXA_{ij} = \left(X_{ij} / \sum_r X_{ir} \right) / \left(\sum_n X_{nj} / \sum_{nr} X_{nr} \right) \quad (3)$$

Όπου:

X: είναι οι αξίες των εξαγωγών

i: είναι το προϊόν

j: είναι η χώρα

n: είναι το υπόλοιπο των υπό μελέτη προϊόντων

r: το υπόλοιπο των χωρών

B) Ο δείκτης του Σχετικού Εισαγωγικού Πλεονεκτήματος, RMA (Relative Import Advantage Index). Είναι στην ουσία παρόμοιος με το Δείκτη του

Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος, με τη διαφορά ότι αναφέρεται στις εισαγωγές και όχι στις εξαγωγές της υπό μελέτη χώρας. Επομένως, ορίζεται ως ο λόγος του μεριδίου εισαγωγών μιας χώρας για ένα προϊόν σε σχέση με τις εισαγωγές του προϊόντος των υπόλοιπων χωρών σε μια συγκεκριμένη αγορά, προς το μερίδιο εισαγωγών της ίδιας χώρας στη συγκεκριμένη αγορά, όλων των άλλων υπό μελέτη προϊόντων σε σχέση με τις εισαγωγές των άλλων υπό μελέτη προϊόντων των υπόλοιπων χωρών στην ίδια αγορά.

Δίδεται από τη σχέση:

$$RMA_{ij} = \left(M_{ij} / \sum_r M_{ir} \right) / \left(\sum_n M_{nj} / \sum_{nr} \sum M_{nr} \right) \quad (4)$$

Όπου:

M: είναι οι αξίες των εισαγωγών

i: είναι το προϊόν

j: είναι η χώρα

n: είναι το υπόλοιπο των υπό μελέτη προϊόντων

r: το υπόλοιπο των χωρών

Γ) Ο δείκτης του Σχετικού Εμπορικού Πλεονεκτήματος, RTA (Relative Advantage Trade Index) υπολογίζεται από τη διαφορά των δύο προηγούμενων δεικτών και δίδεται από τη σχέση:

$$RTA_{ij} = RXA_{ij} - RMA_{ij} \quad (5)$$

Δ) Ο δείκτης της Σχετικής Ανταγωνιστικότητας, RC (Relative Competitiveness Index) υπολογίζεται από τη διαφορά των λογαρίθμων των δεικτών του σχετικού εξαγωγικού πλεονεκτήματος (RXA) μείον τον δείκτη του σχετικού εισαγωγικού πλεονεκτήματος (RMA) και δίνεται από τον τύπο:

$$RC_{ij} = \ln(RXA_{ij}) - \ln(RMA_{ij}) \quad (6)$$

Όπου:

X: είναι οι εξαγωγές

M: είναι οι εισαγωγές

i: είναι το προϊόν

j: είναι η χώρα

n: είναι το υπόλοιπο των προϊόντων

r: το υπόλοιπο των χωρών

Ln: ο φυσικός λογάριθμος.

Οι δύο δείκτες RXA και RMA μπορούν να πάρουν τιμές από 0 έως άπειρο, ενώ οι τιμές του RTA είναι είτε θετικές, είτε αρνητικές. Επομένως, όταν οι τιμές των δεικτών RXA και RMA είναι μεγαλύτερες της μονάδας έχουμε την εμφάνιση σχετικού εξαγωγικού ή εισαγωγικού πλεονεκτήματος αντίστοιχα, ενώ όταν είναι μικρότερες της μονάδας έχουμε την εμφάνιση μειονεκτήματος. Όσον αφορά τις τιμές του δείκτη RTA, όταν αυτές είναι θετικές τότε έχουμε σχετικό εμπορικό πλεονέκτημα, ενώ όταν είναι αρνητικές έχουμε αντιστοίχως μειονέκτημα (Havrila και Gunawardana, 2003: Πολύμερος και συν., 2004).

Οι δείκτες RC (Σχετικής Ανταγωνιστικότητας) και RTA (Σχετικού Εμπορικού Πλεονεκτήματος) θα πρέπει να προτιμώνται ιδιαίτερα σε ελεύθερες αγορές όπου επικρατούν έντονα φαινόμενα στρεβλώσεων. Όμως, ο RC δείκτης δεν μπορεί να εφαρμοστεί στις περιπτώσεις εκείνες που το διμερές εμπόριο δεν υφίσταται, δηλαδή είτε οι εισαγωγές είτε οι εξαγωγές

είναι μηδενικές. Επίσης, έχει περιορισμένη εφαρμογή στην περίπτωση που οι τιμές των εξαγωγών και των εισαγωγών είναι χαμηλές (Havrila και Gunawardana, 2003).

Αντίστοιχα, ο δείκτης του Μεριδίου Εισαγωγών, I_{si} (Import Share), εξετάζει το μερίδιο εισαγωγών μιας χώρας i σε σχέση με τις παγκόσμιες εισαγωγές για ένα συγκεκριμένο προϊόν, τομέα ή κλάδο και εκφράζεται ως εξής:

$$I_{si} = I_i / \sum_j^n I_j \quad (7)$$

Όπου:

X είναι οι εισαγωγές

και n είναι οι διάφορες χώρες.

Οι τιμές του παραπάνω δείκτη κυμαίνονται επίσης μεταξύ 0 και 1. Έτσι, όταν ο δείκτης παίρνει τη τιμή 0, τότε η χώρα i δεν έχει καθόλου εισαγωγές για το υπό μελέτη προϊόν, ενώ όταν παίρνει τη μέγιστη τιμή 1, τότε η χώρα i είναι η μοναδική εισαγωγέας του συγκεκριμένου προϊόντος. (Kim D. and Marion B.W., 1997)

Η παρούσα μελέτη έγινε χρησιμοποιώντας το δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RXCA), όχι όμως σε όλη την αγορά της Ε.Ε- 28, αλλά στις κυριότερες εισαγωγικές χώρες-αγορές των μελών της Ε.Ε- 28.

2.3 Δεδομένα

Για τη συλλογή των στατιστικών δεδομένων των ελληνικών αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών εξαγωγών και εισαγωγών και ειδικότερα του σαλιγκαριού, αλλά και των υπολοίπων χωρών της Ε.Ε- 28 στην αγορά της Ε.Ε-

28, που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγκεκριμένη εργασία, για μια σειρά ετών (από το 2006 έως και το 2016), οι βάσεις δεδομένων της υπηρεσίας Eurostat στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb/>

Επιπρόσθετα, αναζητήθηκαν κατηγορίες και υποκατηγορίες κατάταξης προϊόντων με 4ψήφια και 8ψήφια κωδικοποίηση. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν οι κωδικοί:

- **0307:** Μαλάκια, έστω και χωρισμένα από το κοχύλι τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξεραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Μαλακόστρακα καπνιστά, έστω και χωρίς το όστρακο τους, έστω και ψημένα πριν ή κατά τη διάρκεια του καπνίσματος. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες) από μαλακόστρακα, κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων.
- **03076010:** Καπνιστά, έστω και χωρίς το όστρακο τους, έστω και ψημένα πριν ή κατά τη διάρκεια του καπνίσματος, όχι άλλως παρασκευασμένα.
- **03076090:** Άλλα.

Οι επτά κυριότερες υποκατηγορίες των υπό μελέτη αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων (03) παρουσιάζονται στο Πίνακα 9:

Πίνακας 9. Υποκατηγορίες των αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων

Υποκατηγορία "0301"	Ψάρια ζωντανά.
------------------------	----------------

Υποκατηγορία "0302"	Ψάρια νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών της κλάσης "0304".
Υποκατηγορία "0303"	Ψάρια κατεψυγμένα, με εξαίρεση τα φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών της κλάσης "0304".
Υποκατηγορία "0304"	Φιλέτα και άλλη σάρκα ψαριών (έστω και αλεσμένα), νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα.
Υποκατηγορία "0305"	Ψάρια αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Ψάρια καπνιστά, έστω και ψημένα πριν ή κατά τη διάρκεια του καπνίσματος. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες) ψαριών, κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων.
Υποκατηγορία "0306"	Μαλακόστρακα, έστω και χωρίς το όστρακό τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Μαλακόστρακα με το όστρακό τους, βρασμένα σε νερό ή ατμό, έστω και διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες) μαλακόστρακων, κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων.
Υποκατηγορία "0307"	Μαλάκια, έστω και χωρισμένα από το κοχύλι τους, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Ασπόνδυλα υδρόβια, άλλα από τα μαλακόστρακα και τα μαλάκια, ζωντανά, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα, αλατισμένα ή σε άρμη. Αλεύρια, σκόνες και συσσωματωμένα προϊόντα με μορφή σβόλων (πελέτες) ασπόνδυλων

	υδρόβιων και άλλων από τα μαλακόστρακα, κατάλληλα για τη διατροφή των ανθρώπων.
--	---

Πηγή: Eurostat

3.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ- ΣΥΖΗΤΗΣΗ

3.1 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού

Στην προηγούμενη ενότητα της εργασίας διερευνήθηκε ο τομέας των αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων στην ενοποιημένη αγορά της Ε.Ε. των 28 κρατών μελών της.

Προηγούμενες έρευνες έδειξαν ότι, η Ελλάδα κατέχει σημαντική θέση στο εμπόριο των αλιευτικών προϊόντων και των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, και ιδιαίτερα των εξαγωγών, σε επίπεδο Ε.Ε- 28 και όχι μόνον (Πολύμερος, Κ., και συν., 2005α: Πολύμερος Κ., και συν., 2005β: Polymeros Κ., et al., 2005: Polymeros and Katrakilidis, 2008: Λιόλιου Μ., 2009: Λιόλιου, Μ., Πολύμερος, Κ., και Κατρακυλίδης, Κ., 2010: Kaimakoudi, Ε., et al., 2014). Το σαλιγκάρι αποτελεί ένα από τα εξαγωγικά προϊόντα υδατοκαλλιέργειας της Ελλάδας στην αγορά της Ε.Ε- 28, της υποκατηγορίας "0307" , συμβάλλοντας στην αύξηση των εξαγωγών και στη μείωση του αρνητικού εμπορικού ισοζυγίου.

Επιπλέον, μετά από εμπειριστατωμένη διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας των κυριότερων υποκατηγοριών των αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων στην ενοποιημένη αγορά της Ε.Ε- 28, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η υποκατηγορία "0302" παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι όλων των υπολοίπων στην αγορά της Ε.Ε- 28, παρόλα αυτά σημαντική αύξηση παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια και η υποκατηγορία "0307". Συγκεκριμένα, η υποκατηγορία "0307", από 920,5 εκατ. ευρώ το 2006 έφτασε το 1,8 δις. ευρώ το 2016 (σχήμα 3.2).

Στη παρούσα ερευνητική εργασία, διερευνήθηκε ένα συγκεκριμένο προϊόν της που είναι το σαλιγκάρι (*Helix aspersa*), αφού εντοπίστηκαν οι κυριότερες εισαγωγικές χώρες- αγορές του σαλιγκαριού, καθώς και οι κυριότερες ανταγωνιστικές χώρες στην αγορά της Ε.Ε- 28.

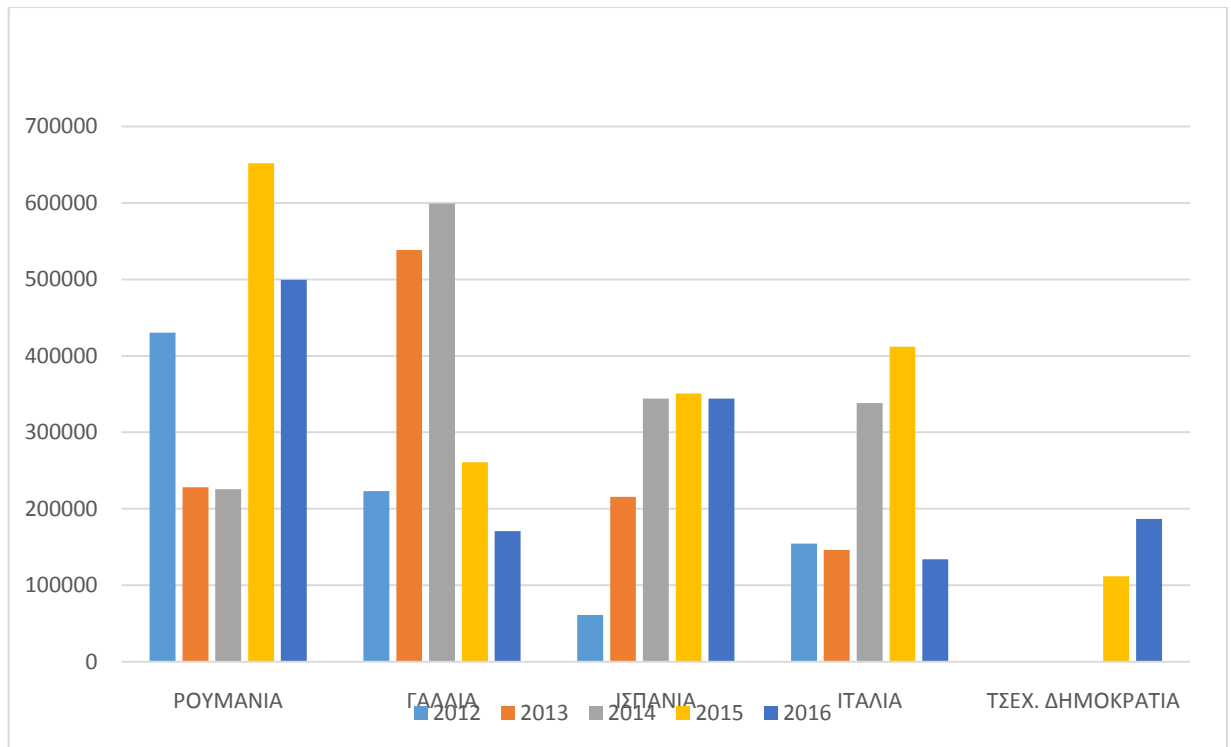
Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 3.1 και το Σχήμα 3.5, οι κυριότερες εισαγωγικές αγορές σε σαλιγκάρι μεταξύ των χωρών της Ε.Ε- 28 είναι η Ρουμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Τσεχική Δημοκρατία. Οι χώρες αυτές αποτελούν επίσης τους κυριότερους προορισμούς των ελληνικών εξαγωγών σαλιγκαριού.

Ιδιαίτερα, η αγορά της Ρουμανίας σε σαλιγκάρι καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο με αύξουσα αξία συναλλαγών από 430 χιλ. ευρώ το 2012 σε 499 χιλ. ευρώ το 2016, ακολουθούμενη από τη Γαλλία, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Τσεχική Δημοκρατία που διατηρούν τα ποσοστά τους σε αυξητική πορεία. Η Γαλλία και η Ιταλία έχουν μειώσει τις εισαγωγές τους σε σαλιγκάρι τα τελευταία δύο χρόνια. Η Τσεχική Δημοκρατία δε, αποτελεί μια νέα ενδιαφέρουσα αγορά με αυξητική πορεία.

Πίνακας 3.1: Χώρες της Ε.Ε- 28 με τις μεγαλύτερες εισαγωγές σαλιγκαριού από την Ε.Ε- 28 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	2012	2013	2014	2015	2016
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	430.314	228.035	225.811	651.743	499.330
ΓΑΛΛΙΑ	223.311	538.520	599.230	260.933	170.695
ΙΣΠΑΝΙΑ	61.208	215.637	343.959	350.647	343.949
ΙΤΑΛΙΑ	154.286	146.026	338.112	411.957	133.835
ΤΣΕΧ.ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	-	-	550	111.800	186.778

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.5: Κυριότερες εισαγωγικές χώρες- αγορές της Ε.Ε- 28 σε σαλιγκάρι

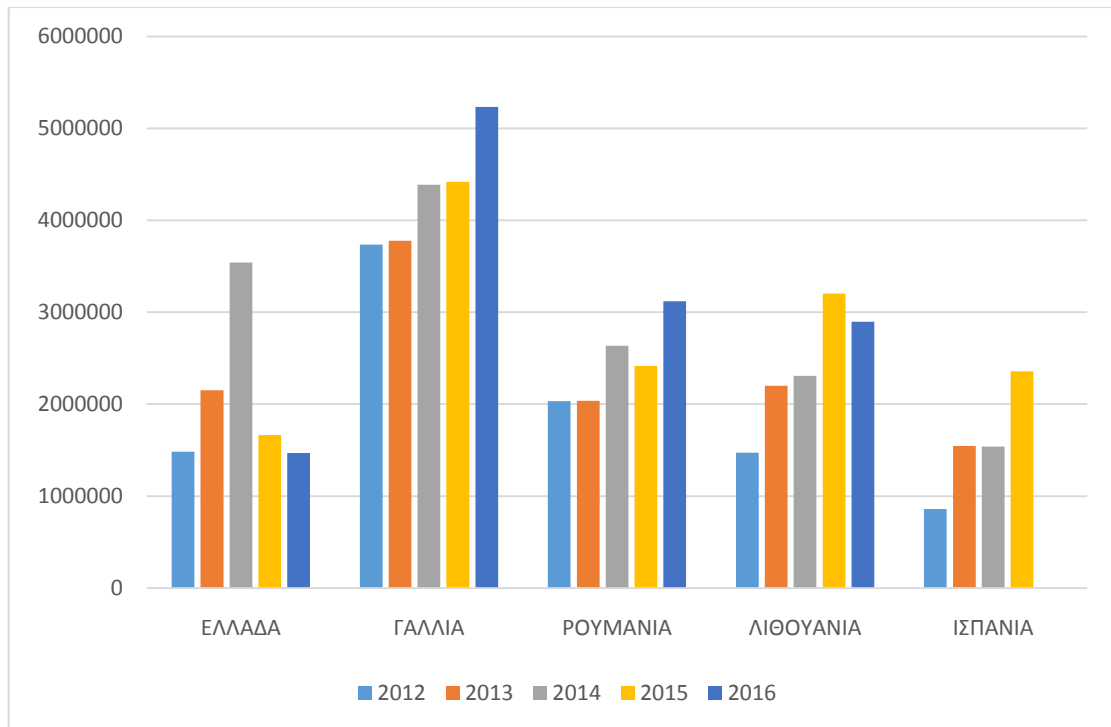
Στη συνέχεια, σύμφωνα με το Πίνακα 3.2, εντοπίστηκαν οι εξαγωγικές- ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας στην αγορά της Ε.Ε- 28 από όλες τις χώρες παγκοσμίως, για τη τελευταία 5ετία είναι η Γαλλία, η Ρουμανία, η Λιθουανία και η Ισπανία.

Πίνακας 3.2: Εισαγωγές σαλιγκαριού της Ε.Ε- 28 από όλες τις χώρες παγκοσμίως (ευρώ)- Ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας

ΧΩΡΑ	2012	2013	2014	2015	2016
ΕΛΛΑΔΑ	1.483.471	2.151.131	3.541.551	1.663.091	1.467.332
ΓΑΛΛΙΑ	3.736.920	3.777.359	4.385.631	4.416.495	5.232.203
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2.033.517	2.035.771	2.634.266	2.415.724	3.117.652
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1.470.970	2.201.019	2.309.041	3.203.934	2.897.402
ΙΣΠΑΝΙΑ	859.197	1.546.505	1.539.478	2.358.128	2.471.873

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Ιδιαίτερα το γαλλικό σαλιγκάρι καταλαμβάνει και το μεγαλύτερο μερίδιο με αξία συναλλαγών από 3,7 εκατ. ευρώ το 2012 σε 5,2 εκατ. ευρώ το 2016, ακολουθούμενη από τη Ρουμανία και την Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, η Ρουμανία αυξάνει σταθερά τις εξαγωγές σαλιγκαριού στην Ε.Ε- 28, φτάνοντας τα 3,1 εκατ. ευρώ το 2016. Η Ελλάδα από το 2012 αυξάνει τις εξαγωγές σταδιακά ενώ το 2015 και το 2016 έχουμε μια μικρή πτώση. Η Λιθουανία από το 2012 έχει μια αυξητική τάση με αποκορύφωση το 2015 φτάνοντας στα 3,2 εκατ. ευρώ ενώ το 2016 μειώνεται κατά πολύ λίγο. Η Ισπανία διατηρεί μία ανοδική πορεία με αξία συναλλαγών από 859 χιλ. ευρώ το 2012 σε 2,5 εκατ. ευρώ το 2016 (Σχήμα 3.6).

Σχήμα 3.6: Κυριότερες ανταγωνίστριες χώρες της Ε.Ε- 28 σε σαλιγκάρι

Από το Πίνακα Παραρτήματος 5 και Σχήμα 3.7, φαίνεται η αξία των εξαγωγών του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ε.Ε- 28, η οποία ακολουθεί συνεχή αυξητική πορεία από το 2012 έως και το 2015, και το 2016 κάποιες από τις χώρες συνεχίζουν την αυξητική τους πορεία ενώ ορισμένες έχουν μία μικρή μείωση (Σχήμα 3.8).

Σχήμα 3.7: Εξαγωγές της Ελλάδας στην Ε.Ε- 28 σε σαλιγκάρι (ευρώ)

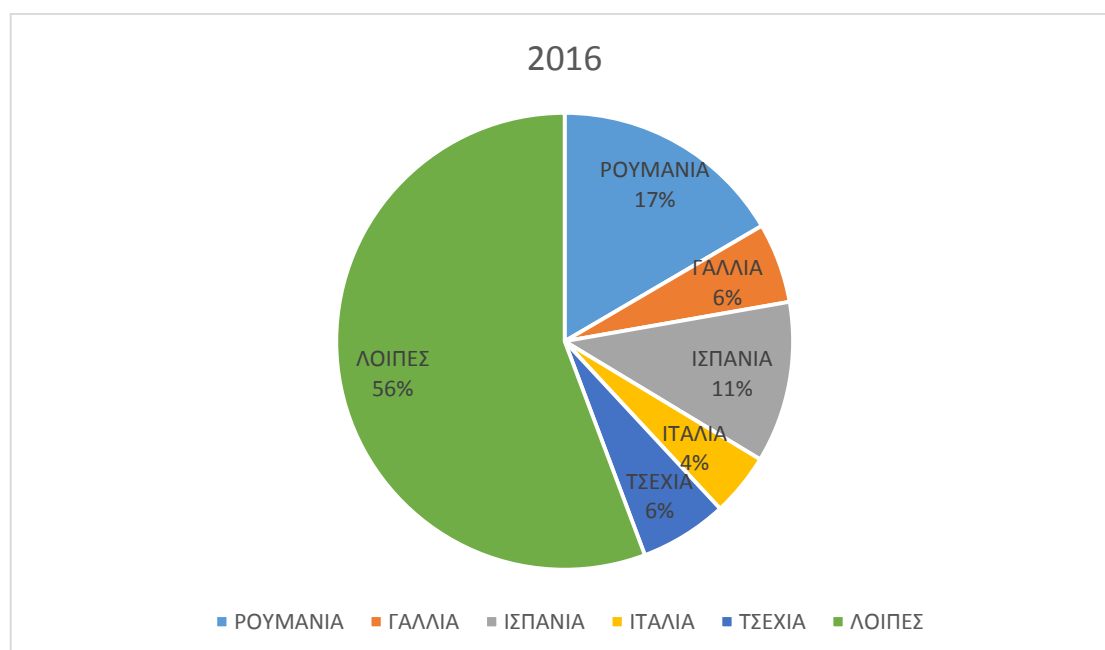
Επίσης, από το Πίνακα Παραρτήματος 5, προκύπτει ότι οι εξαγωγές σαλιγκαριού της Ελλάδας, τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα από το 2012 και μετά πραγματοποιούνται σε μεγαλύτερο αριθμό χωρών της Ε.Ε- 28 όπως για παράδειγμα στις αγορές της Κύπρου, του Βελγίου, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Βουλγαρίας και της Λιθουανίας.

Οι πιο σημαντικές χώρες- αγορές του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ε.Ε- 28 αποτελούν η Ρουμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Τσεχική Δημοκρατία (Πίνακας 3.3).

Πίνακας 3.3: Εξαγωγές της Ελλάδας στην Ε.Ε- 28 σε σαλιγκάρι το 2016 (ευρώ)

ΧΩΡΕΣ	2016	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	499.330	17
ΓΑΛΛΙΑ	170.695	6
ΙΣΠΑΝΙΑ	343.949	11
ΙΤΑΛΙΑ	133.835	4
ΤΣΕΧ. ΔΗΜΟΚΡΑΤ.	186.778	6
ΛΟΙΠΕΣ	1.678.685	56
ΣΥΝΟΛΟ	3.013.272	100

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.8: Αξία εξαγωγών της Ελλάδας σε σαλιγκάρι σε χώρες της Ε.Ε- 28 το 2016 (ευρώ)

Το μεγαλύτερο μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών για το έτος 2016 κατέχουν οι λοιπές αγορές με αξία συναλλαγών 1,6 εκατ. ευρώ και μερίδιο 56%. Ακολουθεί η αγορά της Ρουμανίας, με αξία συναλλαγών 499.330 χιλ. ευρώ και μερίδιο αγοράς 17%. Στη τρίτη θέση βρίσκεται η αγορά της Ισπανίας με συνολικές συναλλαγές 343.949 χιλ. ευρώ και μερίδιο 11%. Η αγορά της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Γαλλίας καταλαμβάνουν το 6% η καθεμία και βρίσκονται στη τέταρτη και πέμπτη θέση αντίστοιχα, με ένα μικρό προβάδισμα της Τσεχίας, με αξία συναλλαγών 186.778 χιλ. ευρώ και 170.695 της Γαλλίας. Τέλος, η αγορά της Ιταλίας με ποσοστό 4% καταλαμβάνει την έκτη θέση με αξία συναλλαγών 133.835 χιλ. ευρώ. Επομένως, αυτές είναι και οι κυριότερες εισαγωγικές αγορές σε σαλιγκάρι μεταξύ των χωρών της Ε.Ε- 28 (Σχήμα 3.8).

Συνεπώς, στη συνέχεια θα διερευνηθεί στις αγορές της Ρουμανίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας, η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού σαλιγκαριού σε σχέση με το σαλιγκάρι της Γαλλίας, της Ρουμανίας, της Λιθουανίας και της Ισπανίας, χρησιμοποιώντας το δείκτη RXCA και στοιχεία από τους Πίνακες Παραρτήματος 4, 5, 6.1- 6.5. Ο δείκτης αυτός για κάθε εισαγωγική χώρα μεταφράζεται ως ένα κλάσμα με αριθμητή τις εισαγωγές της αγοράς αυτής σε σαλιγκάρι από μία χώρα, διά τις εισαγωγές σε "0307" από την ίδια χώρα και παρονομαστή τις εισαγωγές της αγοράς αυτής σε σαλιγκάρι από την Ε.Ε -28, διά τις εισαγωγές σε "0307" από την ΕΕ- 28. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τη μεθοδολογία για την εισαγωγική αγορά της Ρουμανίας με χώρα εξαγωγών την Ελλάδα, χρησιμοποιήθηκε ο τύπος 4:

$$RMA_{ij} = \left(M_{ij} / \sum_r M_{ir} \right) / \left(\sum_n M_{nj} / \sum_{nr} \sum M_{nr} \right)$$

Όπου: M: οι αξίες των εισαγωγών της Ρουμανίας

i: το σαλιγκάρι

n: το υπόλοιπο των υπό μελέτη προϊόντων

r: το υπόλοιπο των χωρών

3.1.1 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ρουμανίας

Η αγορά της Ρουμανίας αποτελεί τη πρώτη και σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι. Σύμφωνα με τα στοιχεία όπου παρουσιάζεται η αξία των εισαγωγών της Ρουμανίας από τις χώρες Ελλάδα, Γαλλία, Λιθουανία και Ισπανία διαπιστώνεται ότι το γαλλικό σαλιγκάρι κατέχει από το 2006 έως σήμερα το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς και ακολουθεί η Ελλάδα, η Λιθουανία και η Ισπανία (Πίνακας 3.4 & Σχήμα 3.9).

Οι εισαγωγές του γαλλικού σαλιγκαριού ακολουθούν μία ανοδική πορεία μέχρι το 2014 φτάνοντας τα 2,7 εκατ. ευρώ συνεχίζοντας με μία μικρή πτώση μέχρι το 2016 φτάνοντας τα 2 εκατ. ευρώ. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η Ελλάδα με αξία εισαγωγών 502 χιλ. ευρώ το έτος 2016. Στη τρίτη θέση βρίσκεται το σαλιγκάρι της Λιθουανίας με 100 χιλ. ευρώ το 2015. Τέλος, η Ισπανία βρίσκεται στη τέταρτη θέση με αξία εισαγωγών περίπου 339 ευρώ το

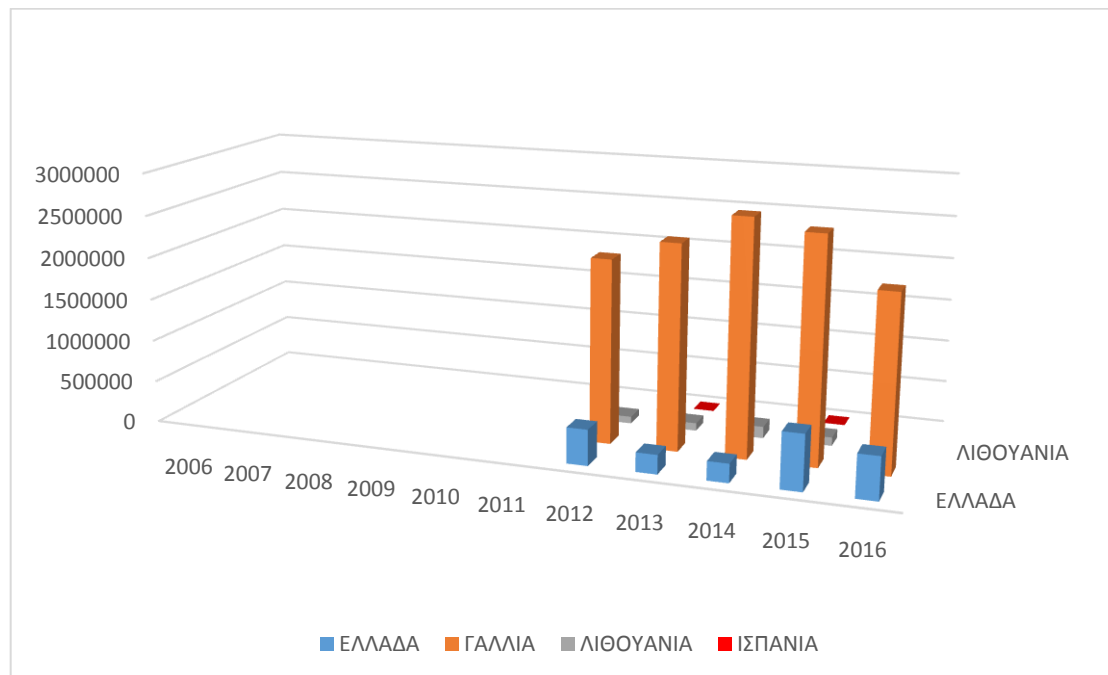
2015. Όλες οι χώρες συνολικά εξήγαγαν στη Ρουμανία σαλιγκάρι αξίας περίπου 2,5 εκατ. ευρώ το 2015 και 3,3 εκατ. ευρώ το 2016.

Πίνακας 3.4: Εισαγωγές της Ρουμανίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

ΕΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	-	-	-	-
2007	-	-	-	-
2008	-	-	-	-
2009	-	-	-	-
2010	-	-	-	-
2011	-	-	-	-
2012	422.836	2.171.965	81.669	-
2013	226.389	2.415.756	90.585	68
2014	223.506	2.767.696	137.005	-
2015	653.665	2.641.162	100.409	339
2016	502.197	2.069.877	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	2.028.593	12.066.456	409.668	407

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.9: Εισαγωγές της Ρουμανίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

Όμως σύμφωνα με τα αποτελέσματα εφαρμογής του δείκτη RXCA στην αγορά της Ρουμανίας προκύπτει ότι, η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας εμφανίζει μόνο η Γαλλία και η Λιθουανία για όλη τη περίοδο μελέτης. Η Γαλλία έχει συνεχώς το μεγαλύτερο δείκτη σε σχέση με όλες τις ανταγωνίστριες χώρες με μέγιστο το 5,71 το 2014 και ελάχιστο το 4,96 το 2015. Η Λιθουανία συγκριτικά με την Ελλάδα που έχει περισσότερες εξαγωγές προς Ρουμανία σε σαλιγκάρι, εμφανίζει πολύ μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι του ελληνικού διότι η αναλογία σαλιγκαριού προς τη κατηγορία "0307" που εξάγει η Λιθουανία είναι μεγαλύτερη από την ίδια αναλογία των εξαγωγών της Ελλάδας προς την αγορά της Ρουμανίας και αυτό κάνει το λιθουανό σαλιγκάρι πιο ανταγωνιστικό έναντι των υπολοίπων, με μέγιστο το 1,19 το 2013. Η Ελλάδα με μέγιστο το 0,83 το 2015 και ελάχιστο το 0,33 το 2013. Τέλος, ο δείκτης του RXCA της Ισπανίας είναι μικρότερος της μονάδας (Πίνακας 3.5).

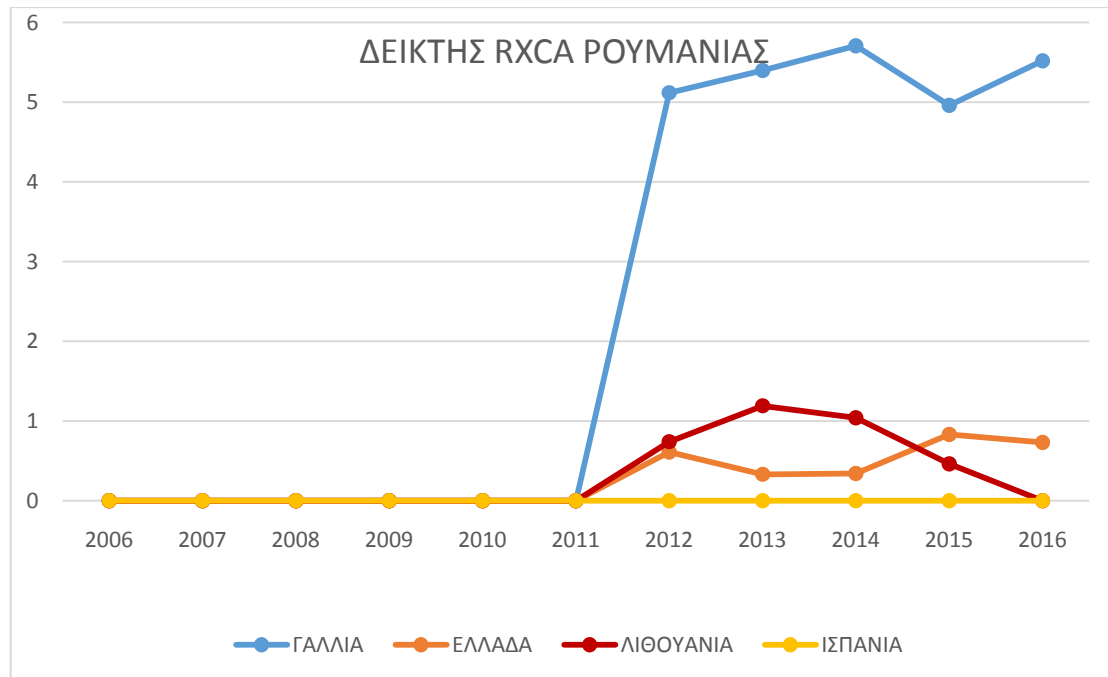
Πίνακας 3.5: Δείκτης RXCA στην αγορά της Ρουμανίας

ΕΤΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	5,12	0	0,74	0,61	0
2013	5,40	0	1,19	0,33	0,00
2014	5,71	0	1,04	0,34	0,00
2015	4,96	0	0,46	0,83	0,00
2016	5,52	0	0,00	0,73	0,00

ΜΕΤΑΒΟΛΗ	8%	0	-100%	20%	0%
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	4,96	0	0,00	0,33	0
ΜΕΓΙΣΤΟ	5,71	0	1,19	0,83	0
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	5,34	0	0,68	0,57	0
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0,30	0	0,48	0,22	0

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Οι αυξομειώσεις των τιμών του δείκτη για όλες τις υπό μελέτη χώρες παρουσιάζονται στο Σχήμα 3.10.

Σχήμα 3.10: Τιμές του δείκτη RXCA στην αγορά της Ρουμανίας για το σαλιγκάρι

3.1.2 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Γαλλίας

Η αγορά της Γαλλίας αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 3.6, όπου παρουσιάζεται η αξία των εισαγωγών της Γαλλίας σε σαλιγκάρι από τις χώρες της Ελλάδας, της Ρουμανίας, της Λιθουανίας και της Ισπανίας, διαπιστώνεται

ότι το ρουμανικό σαλιγκάρι κατέχει και το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς σε σχέση με τις προαναφερθείσες ανταγωνιστικές χώρες.

Ειδικότερα, οι εισαγωγές του σαλιγκαριού της Ρουμανίας με το μεγαλύτερο μερίδιο, έχει τεράστια αύξηση από το 2012 μέχρι και το 2014 φτάνοντας τα 2,2 εκατ. ευρώ ενώ το 2015 μια μικρή πτώση, καταλήγοντας στο 2016 με αύξηση φτάνοντας τα 2,6 εκατ. ευρώ. Ακολουθεί σε αξία εισαγωγών το σαλιγκάρι της Λιθουανίας με συνεχή αύξηση φτάνοντας τα 2,2 εκατ. ευρώ το 2015 και μια μικρή μείωση των 130 χιλ. ευρώ το 2016.

Επιπλέον, οι εισαγωγές του ελληνικού σαλιγκαριού από το 2012 έχει μία ανοδική πορεία και το 2014 φτάνει τα 2,4 εκατ. ευρώ κι έπειτα ακολουθεί μία συνεχόμενη πτώση μέχρι το 2016 φτάνοντας τις 267 χιλ. ευρώ.

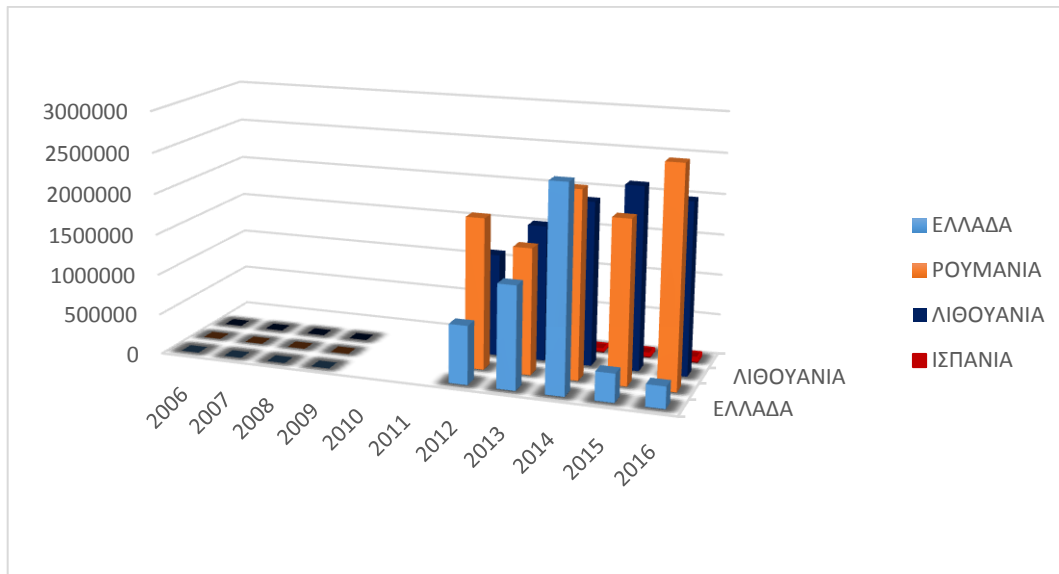
Τέλος, οι εισαγωγές της Ισπανίας σε σαλιγκάρι ακολουθούν σταθερή ανοδική πορεία κατά τη περίοδο μελέτης και μάλιστα από 7 χιλ. ευρώ το 2012, έφτασαν το 2016 τις 47 χιλ. ευρώ. Οι συνολικές εισαγωγές της Γαλλίας σε σαλιγκάρι από τις τέσσερις χώρες ανήλθαν στα 5,1 εκατ. ευρώ το έτος 2016.

Πίνακας 3.6: Εισαγωγές της Γαλλίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Ρουμανία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

ΕΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	-	-	-	-
2007	-	-	-	-
2008	-	-	-	-
2009	-	-	-	-
2010	-	-	-	-
2011	-	-	-	-
2012	717.893	1.852.447	1.260.376	7.140
2013	1.258.679	1.544.211	1.667.346	12.340
2014	2.494.188	2.287.301	2.012.430	25.085
2015	348.453	1.993.778	2.245.596	35.477
2016	267.508	2.675.711	2.112.823	47.565
ΣΥΝΟΛΟ	5.086.721	10.353.448	9.298.571	127.607

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.11: Εισαγωγές της Γαλλίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Ρουμανία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

Από τα αποτελέσματα εφαρμογής του δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RXCA) στην αγορά της Γαλλίας, για τα έτη 2006-2016, προκύπτει ότι τιμή του δείκτη μεγαλύτερη της μονάδας εμφανίζει η Ρουμανία, η Ελλάδα και η Λιθουανία ενώ η Ισπανία εμφανίζει τιμές μικρότερες της μονάδας κατά μέσο όρο.

Η Ρουμανία έχει συνεχώς το μεγαλύτερο δείκτη σε σχέση με όλες τις ανταγωνίστριες με μέγιστο το 74,26 το 2012 και ελάχιστο το 38,63 το 2014. Έπειτα, η Λιθουανία με μέγιστο το 42,13 το 2012 και το ελάχιστο το 18,52 το 2016. Η Ελλάδα με μέγιστο το 1,94 το 2014 ενώ το ελάχιστο είναι μικρότερο της μονάδας, δηλαδή 0,36. Τέλος, ο δείκτης του RXCA της Ισπανίας είναι μικρότερος της μονάδας (Πίνακας 3.7).

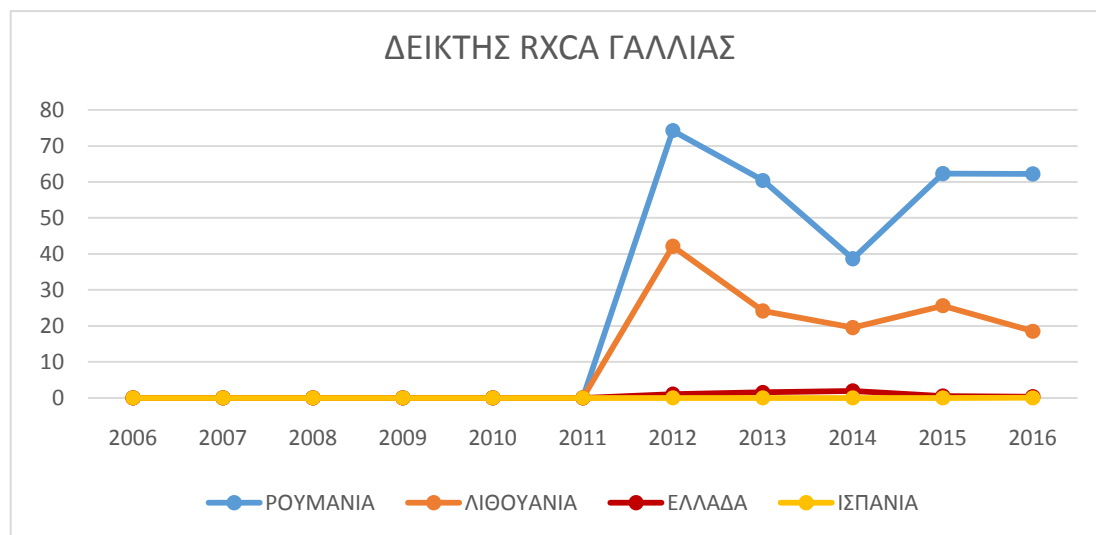
Πίνακας 3.7: Δείκτης RXCA στην αγορά της Γαλλίας

ΕΤΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0

2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	0	74,26	42,13	1,04	0,00
2013	0	60,40	24,17	1,53	0,00
2014	0	38,63	19,54	1,94	0,00
2015	0	62,31	25,61	0,48	0,01
2016	0	62,22	18,52	0,36	0,01
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	0	-16%	-56%	-65%	390%
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	0	38,63	18,52	0,36	0,00
ΜΕΓΙΣΤΟ	0	74,26	42,13	1,94	0,01
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0	59,56	25,99	1,07	0,01
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0	12,94	9,50	0,67	0,00

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα.

Οι διακυμάνσεις του δείκτη παρουσιάζονται στο παρακάτω Σχήμα 3.12.

Σχήμα 3.12: Τιμές του δείκτη ΡΧΣΑ στην αγορά της Γαλλίας για το σαλιγκάρι

3.1.3 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ισπανίας

Η αγορά της Ισπανίας αποτελεί τη τρίτη σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι. Από το Πίνακα 3.8 προκύπτει ότι από τις χώρες της

Ελλάδας, της Γαλλίας, της Ρουμανίας και της Λιθουανίας, το γαλλικό και το ελληνικό σαλιγκάρι κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς.

Οι εισαγωγές της Ισπανίας σε γαλλικού σαλιγκαριού ακολουθούν αυξομειώσεις κατά τη περίοδο 2006-2016, ωστόσο από το 2012 που έχουμε αποτελέσματα, οι εισαγωγές φτάνουν τις 253 χιλ. ευρώ ενώ το 2016 τις 192 χιλ. ευρώ. Οι εισαγωγές του ελληνικού σαλιγκαριού από 117 χιλ. ευρώ το 201, έφτασαν τις 226 χιλ. ευρώ το 2016. Ενώ δεν υπάρχουν εισαγωγές της Ισπανίας σε ρουμανικό και λιθουανό σαλιγκάρι.

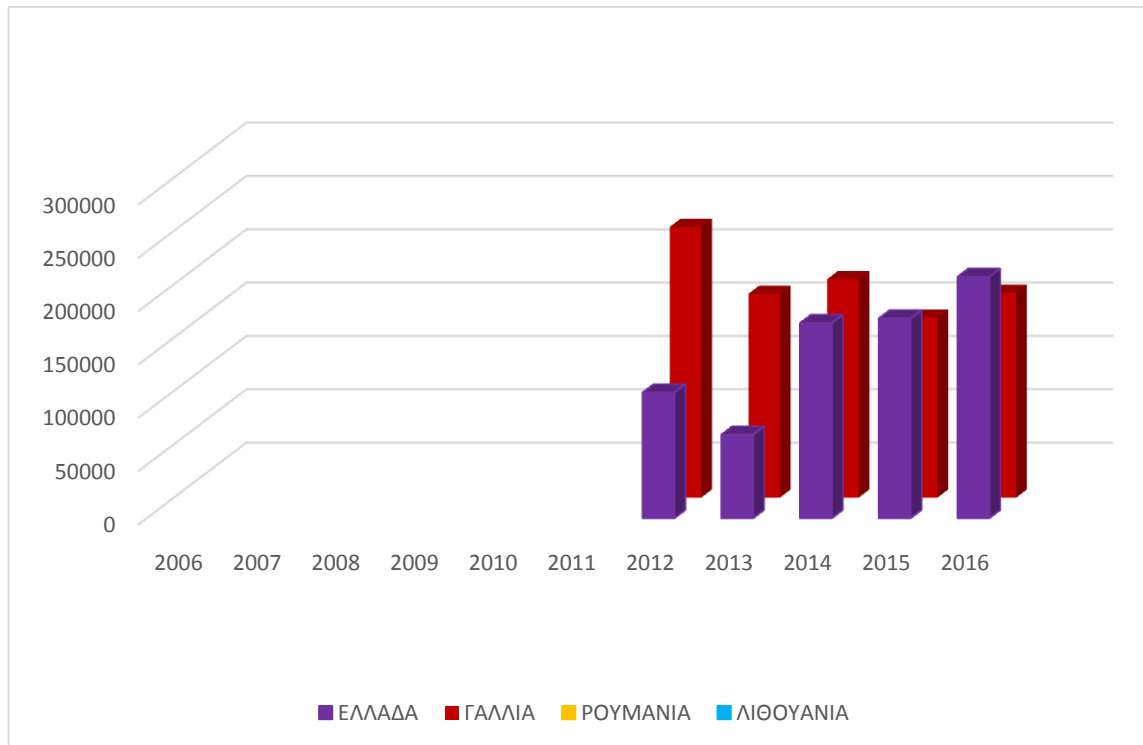
Οι συνολικές εισαγωγές της Ισπανίας σε σαλιγκάρι από τις τέσσερις χώρες ανήλθαν στο 1,8 εκατ. ευρώ το 2016.

Πίνακας 3.8: Εισαγωγές της Ισπανίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Ρουμανία και Λιθουανία (ευρώ)

ΕΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ
2006	-	-	-	-
2007	-	-	-	-
2008	-	-	-	-
2009	-	-	-	-
2010	-	-	-	-
2011	-	-	-	-
2012	117.618	253.844	-	-
2013	78.085	191.183	-	-
2014	182.745	204.923	-	-
2015	187.108	168.875	-	-
2016	226.130	192.112	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	791.686	1.010.937	-	-

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.13: Εισαγωγές της Ισπανίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Ρουμανία και Λιθουανία (ευρώ)

Όμως, σύμφωνα με τα αποτελέσματα εφαρμογής του δείκτη RXCA στην αγορά της Ισπανίας προκύπτει ότι, η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας εμφανίζει μόνο η Ελλάδα, ενώ η Γαλλία, η Ρουμανία και η Λιθουανία εμφανίζουν τιμές μικρότερες της μονάδας.

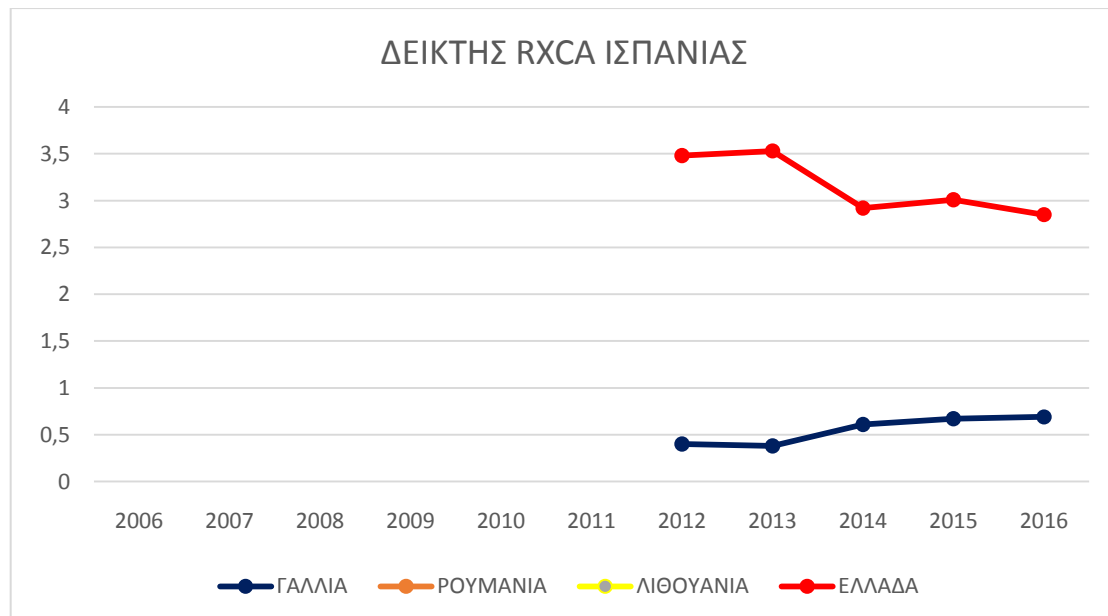
Η Ελλάδα έχει συνεχώς το μεγαλύτερο δείκτη σε σχέση με όλες τις ανταγωνίστριες χώρες με μέγιστο το 3,53 το έτος 2013 και ελάχιστο το 2,85 το έτος 2016. Η Γαλλία έχει τιμές μικρότερες τιμές της μονάδας με μέγιστο το 0,69 το έτος 2016 και ελάχιστο το 0,38 το έτος 2013. Τέλος, ο δείκτης RXCA της Ρουμανίας και της Λιθουανίας για όλη τη περίοδο μελέτης είναι πολύ μικρότερες της μονάδας (Πίνακας 3.9).

Πίνακας 3.9: Τιμές του δείκτη RXCA στην αγορά της Ισπανίας

ΕΤΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	0,40	0	0	3,48	0
2013	0,38	0	0	3,53	0
2014	0,61	0	0	2,92	0
2015	0,67	0	0	3,01	0
2016	0,69	0	0	2,85	0
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	0,71	0	0	-0,18	0
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	0,38	0,00	0,00	2,85	0
ΜΕΓΙΣΤΟ	0,69	0,00	0,00	3,53	0
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0,55	0,00	0,00	3,16	0
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0,15	0	0	0,32	0

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Οι αυξομειώσεις των τιμών του δείκτη για όλες τις υπό μελέτη χώρες παρουσιάζονται στο διάγραμμα του Σχήματος 3.14.

Σχήμα 3.14: Τιμές του δείκτη RXCA στην αγορά της Ισπανίας για το σαλιγκάρι

3.1.4 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Ιταλίας

Η αγορά της Ιταλίας αποτελεί τη τέταρτη σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι. Από το Πίνακα 3.10 προκύπτει ότι από τις χώρες της Ελλάδας, της Γαλλίας, της Ρουμανίας, της Λιθουανίας και της Ισπανίας, το ελληνικό και το ισπανικό σαλιγκάρι κατέχουν και το μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά της Ιταλίας.

Ειδικότερα, οι εισαγωγές του ελληνικού σαλιγκαριού ακολουθούν αυξομειώσεις κατά τη περίοδο που μελετάμε, ωστόσο από 70 χιλ. ευρώ το 2012 έφτασε 458 χιλ. ευρώ το 2015 με μία μείωση το 2016 φτάνοντας τις 292 χιλ. ευρώ.

Ακολουθεί σε αξία εισαγωγών το σαλιγκάρι της Ισπανίας με 49 χιλ. ευρώ το 2012, φτάνοντας τις 461 χιλ. ευρώ το έτος 2016. Μετέπειτα, οι εισαγωγές της Ιταλίας σε ρουμανικού σαλιγκαριού ακολουθούν αυξομειώσεις με 102 χιλ. ευρώ το 2012, το 2013 φτάνει τις 199 χιλ. ευρώ καταλήγοντας το 2016 τις 166 χιλ. ευρώ.

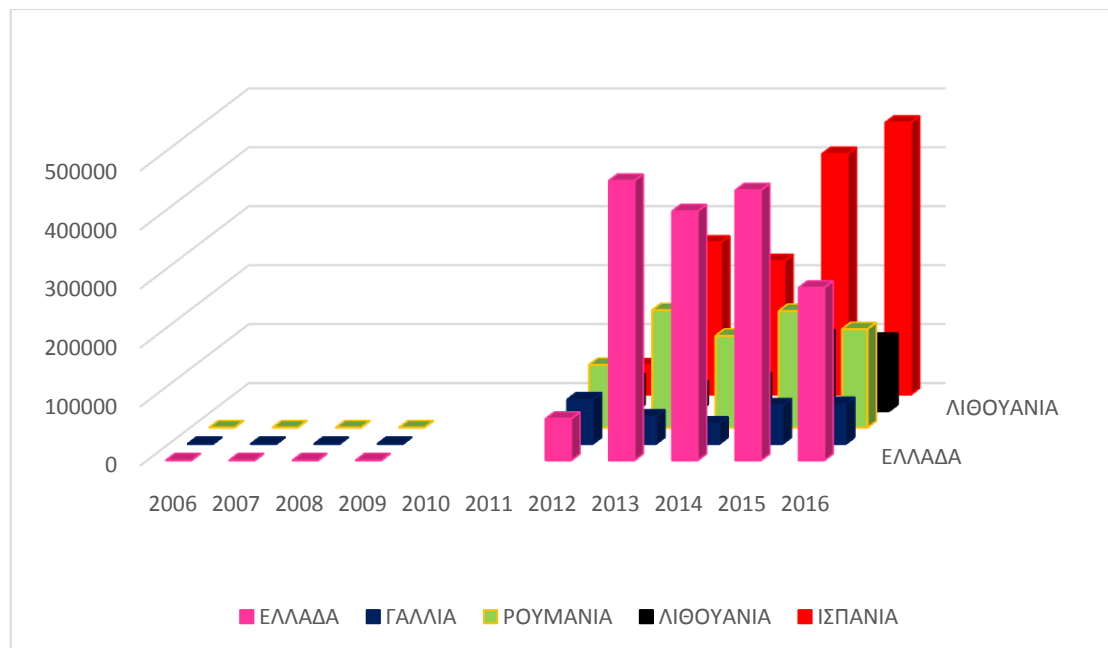
Οι εισαγωγές του σαλιγκαριού της Λιθουανίας έχουν κι εκείνες αυξομειώσεις αρχίζοντας με 52 χιλ. ευρώ το 2012 φτάνοντας τις 126 χιλ. ευρώ το 2015 και καταλήγοντας το 2016 στις 120 χιλ. ευρώ. Τέλος, το γαλλικό σαλιγκάρι κατέχει και το μικρότερο μερίδιο με 75 χιλ. ευρώ το 2012 και μία συνεχής μείωση μέχρι το 2016 που έφτασε τις 67 χιλ. ευρώ. (Πίνακας 3.10). Οι συνολικές εισαγωγές της Ιταλίας σε σαλιγκάρι από τις πέντε χώρες ανήλθαν το 1,1 εκατ. ευρώ το έτος 2016.

Πίνακας 3.10: Εισαγωγές της Ιταλίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Ρουμανία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

ΕΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	-	-	-	-	-
2007	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-
2009	-	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	-
2012	70.420	75.288	106.186	52.172	49.330
2013	474.201	46.263	199.062	39.975	257.727
2014	422.460	34.624	155.386	53.899	226.164
2015	458.133	65.326	197.494	126.513	407.991
2016	292.691	67.421	166.709	120.564	461.220
ΣΥΝΟΛΟ	1.717.905	288.922	824.837	393.123	1.402.432

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.15: Εισαγωγές της Ιταλίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Ρουμανία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

Από τα αποτελέσματα εφαρμογής του δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Εξαγωγικού Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RXCA) στην αγορά της Ιταλίας, για τα έτη 2006-2016, προκύπτει ότι τιμή του δείκτη μεγαλύτερη της μονάδας εμφανίζει η Ρουμανία, η Λιθουανία, η Ελλάδα και σε ένα σημείο μόνο η Γαλλία.

Η Ρουμανία έχει συνεχώς το μεγαλύτερο δείκτη σε σχέση με όλες τις ανταγωνίστριες χώρες με μέγιστο το 488,19 το έτος 2012 και ελάχιστο το 156,76 το 2014. Έπειτα, η Λιθουανία με μέγιστο το 2,94 το έτος 2016 και ελάχιστο το 1,11 το έτος 2012.

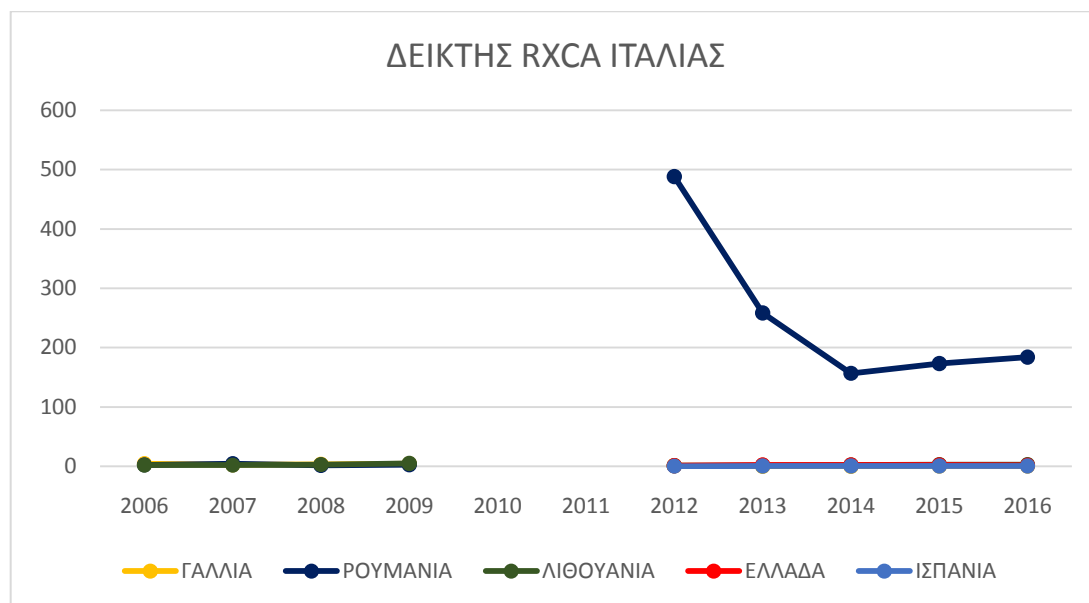
Η Ελλάδα, η οποία είναι περίπου στα ίδια με τη Λιθουανία, έχει για μέγιστο το 2,38 το έτος 2013 και ελάχιστο το 1,15 το έτος 2012. Ακολουθεί η Γαλλία με σχετικά όλες τις τιμές του δείκτη της μικρότερες της μονάδας, εκτός από μία το 1,13 που είναι το μέγιστο της για το έτος 2012 και το ελάχιστο το 0,23 το 2013 και το 2014. Τέλος, η Ισπανία από το 2012 μέχρι και το 2016 εμφανίζει τιμές μικρότερες της μονάδας (Πίνακας 3.11).

Πίνακας 3.11: Δείκτης RXCA στην αγορά της Ιταλίας

ΕΤΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	1,13	488,19	1,11	1,15	0,28
2013	0,23	258,41	1,80	2,38	0,43
2014	0,23	156,76	2,18	2,34	0,42

2015	0,33	173,23	2,87	2,13	0,51
2016	0,38	184,16	2,94	1,61	0,65
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	-0,67	-0,62	1,66	0,40	1,37
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	0,23	156,76	1,11	1,15	0,28
ΜΕΓΙΣΤΟ	1,13	488,19	2,94	2,38	0,65
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0,46	252,15	2,18	1,92	0,46
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0,38	137,57	0,77	0,53	0,14

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.16: Τιμές του δείκτη RXCA στην αγορά της Ιταλίας για το σαλιγκάρι

3.1.5 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού στην αγορά της Τσεχικής Δημοκρατίας

Η αγορά της Τσεχικής Δημοκρατίας αποτελεί τη πέμπτη σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι. Από το Πίνακα 3.12 προκύπτει ότι από τις χώρες της Ελλάδας, της Γαλλίας, της Ρουμανίας, της Λιθουανίας και της Ισπανίας, το λιθουανό σαλιγκάρι κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, οι εισαγωγές σε σαλιγκάρι της Λιθουανίας ακολουθούν αυξομειώσεις ξεκινώντας δυναμικά το 2013 με 343 χιλ. ευρώ, συνεχίζοντας με συνεχή πτώση μέχρι το 2015 και φτάνοντας το 2016 τις 506 χιλ. ευρώ.

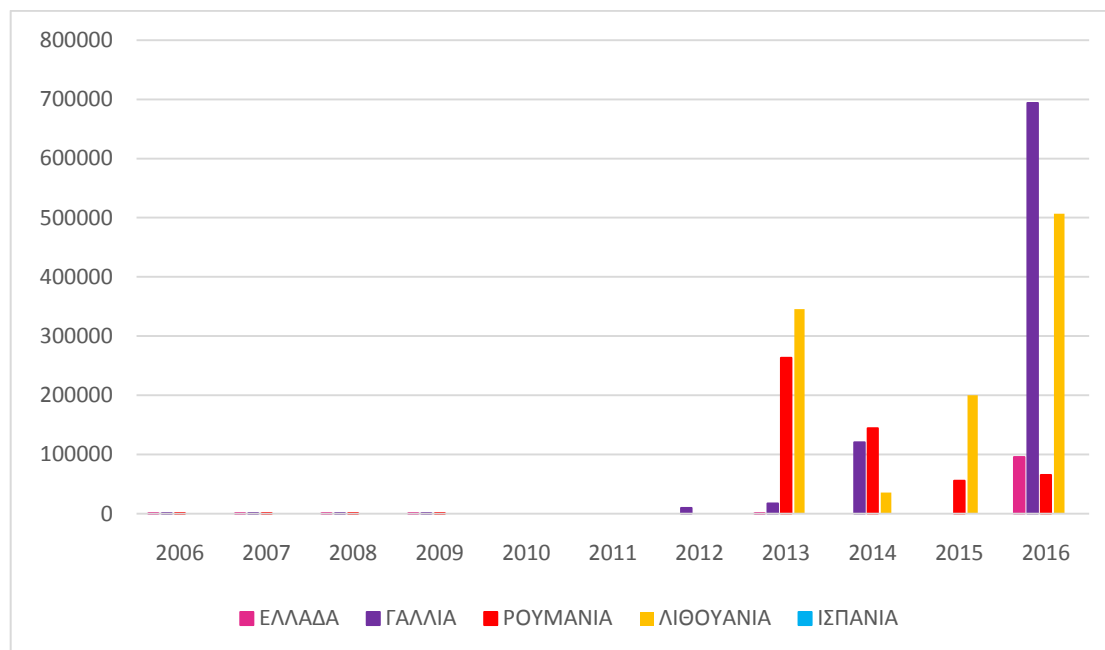
Ακολουθεί το γαλλικό σαλιγκάρι με συνεχή ανοδική πορεία από το 2013 μέχρι το 2016 που φτάνει τις 693 χιλ. ευρώ. Έπειτα, οι εισαγωγές του ρουμανικού σαλιγκαριού ξεκινούν δυναμικά το 2013 με 263 χιλ. ευρώ και μέχρι το 2016 έχει μειωθεί σημαντικά φτάνοντας τις 65 χιλ. ευρώ. Οι εισαγωγές της Τσεχίας σε ελληνικό σαλιγκάρι είναι λίγες αρχίζοντας το 2013 με 679 ευρώ, καταλήγοντας το 2016 με 95 χιλ. ευρώ. Τέλος, οι εισαγωγές σε ισπανικό σαλιγκάρι είναι μηδαμινές στην αγορά της Τσεχίας (Πίνακας 3.12).

Πίνακας 3.12: Εισαγωγές της Τσεχίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Ρουμανία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

ΕΤΗ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	-	-	-	-	-
2007	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-
2009	-	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	-
2012	-	9.667	-	-	-
2013	679	17.191	263.149	345.755	-
2014	-	120.575	144.677	35.841	-
2015	-	-	55.708	199.932	-
2016	95.743	693.711	65.270	506.930	-
ΣΥΝΟΛΟ	96.422	841.144	528.804	1.088.458	-

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Σχήμα 3.17: Εισαγωγές της Τσεχίας σε σαλιγκάρι από Ελλάδα, Γαλλία, Ρουμανία, Λιθουανία και Ισπανία (ευρώ)

Από τα αποτελέσματα εφαρμογής του δείκτη RXCA προκύπτει ότι, παρουσιάζει τιμές του δείκτη υψηλότερες της μονάδας η Ρουμανία και αρκετές αυξομειώσεις η Γαλλία, η Λιθουανία και η Ελλάδα.

Η Ρουμανία πέρα από το 2012, από το 2013 μέχρι και το 2016 παρουσιάζει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας με μέγιστο το 40,70 το 2015. Ακολουθεί η Γαλλία με αρκετές αυξομειώσεις από 2012-2016 με μέγιστο το 2,11 το 2014 και η Λιθουανία με μέγιστο το 1,98 το 2013. Επίσης, η Ελλάδα από 2012-2016 εμφανίζει δύο τιμές με μέγιστο το 3,96 το 2016 και ελάχιστο το 0,06 το 2013. Τέλος, η Ισπανία εμφανίζει τιμές μικρότερες της μονάδας. (Πίνακας 3.13 & Σχήμα 3.18).

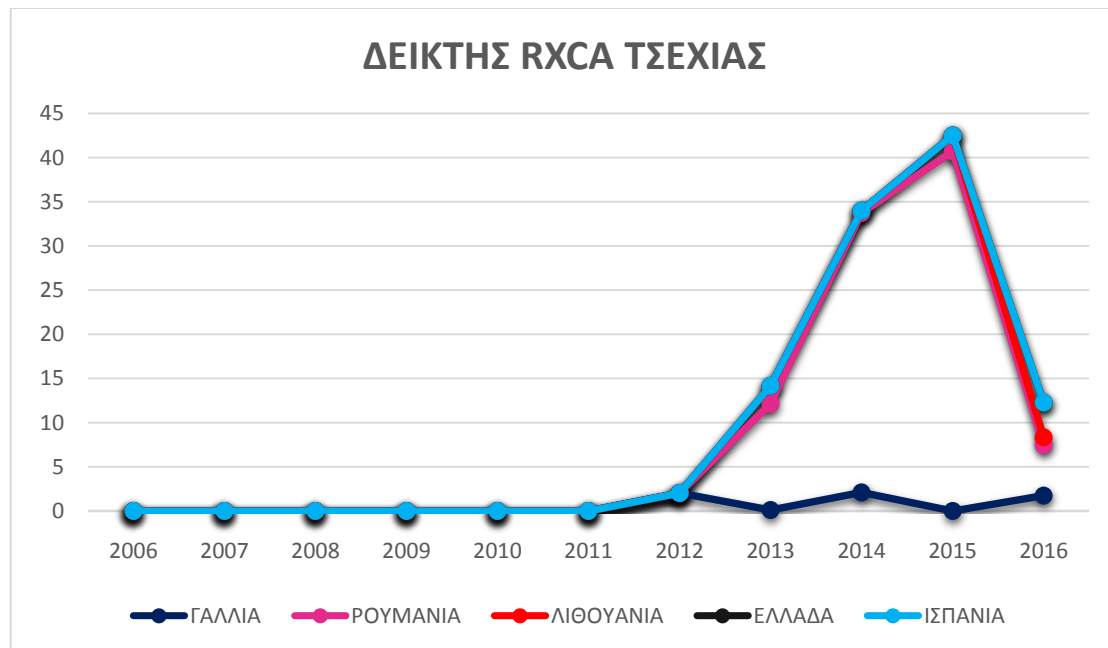
Πίνακας 3.13: Δείκτης RXCA στην αγορά της Τσεχίας

ΕΤΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0

2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	2,02	0	0	0	0
2013	0,13	12,01	1,98	0,06	0
2014	2,11	31,63	0,24	0	0
2015	0	40,70	1,81	0	0
2016	1,75	5,72	0,87	3,96	0
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	-0,13	0	0	0	0
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	0,00	0	0	0	0
ΜΕΓΙΣΤΟ	2,11	40,70	1,98	3,96	0
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	1,20	18,01	0,98	0,80	0
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	1,05	17,41	0,90	1,76	0

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Οι διακυμάνσεις των τιμών του δείκτη για όλες τις υπό μελέτη χώρες φαίνονται στο διάγραμμα του Σχήματος 3.18.

Σχήμα 3.18: Τιμές του δείκτη RXCA στην αγορά της Τσεχίας σε σαλιγκάρι

3.1.6 Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του σαλιγκαριού στην αγορά της Ελλάδας

Σε αυτό το σημείο της εργασίας επιχειρήθηκε να εκτιμηθεί ο βαθμός διεισδυτικότητας στην αγορά της Ελλάδας του σαλιγκαριού των κυριότερων ανταγωνιστικών χωρών. Η μελέτη του παραπάνω δείκτη κρίνεται σημαντική μιας και οι εισαγωγές της Ελλάδας σε σαλιγκάρι για το 2015 έφτασαν το 1 εκατ. ευρώ και για το 2016 τις 484 χιλ. ευρώ (Πίνακας 6 Παραρτήματος).

Ειδικότερα, υπολογίστηκε ο δείκτης του Μεριδίου Εισαγωγών, IS (Import Share), ο οποίος εκτιμά τη διεισδυτική ικανότητα του σαλιγκαριού της Ρουμανίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας και Τσεχίας.

Σύμφωνα με το Πίνακα 3.14, η Ισπανία καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο έναντι των άλλων χωρών που από το 2012 ξεκίνησε δυναμικά με 68% φτάνοντας στο μέγιστο το 71% το 2013 και συνεχίζοντας με συνεχή μείωση μέχρι το 2016.

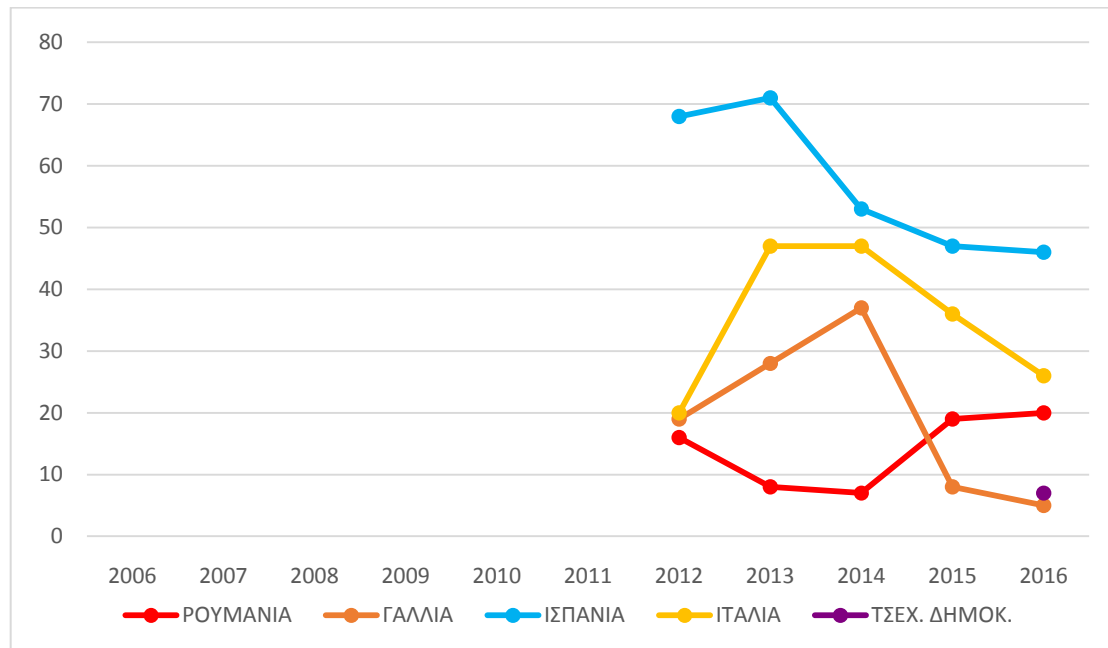
Ακολουθεί η Ιταλία που από το 2012 με 20%, το 2014 στο μέγιστο το 47%, φτάνοντας το 2016 στο 26%. Η Γαλλία ξεκινά με ανοδική πορεία από το 2012 φτάνοντας στο μέγιστο το 37% το 2014 συνεχίζοντας με μία κατακόρυφη πτώση μέχρι το 2016. Η Ρουμανία παρουσιάζει αυξομειώσεις ξεκινώντας από το 2012 με 16%, με μια μείωση μέχρι το 2014 και μία συνεχή αύξηση μέχρι το 2016 φτάνοντας το μέγιστο το 20%. Τέλος, η Τσεχική Δημοκρατία παρουσιάζει το μερίδιο της το 7% μόνο το 2016.

Πίνακας 3.14: Δείκτης του Μεριδίου Εισαγωγών, IS (Import Share) για την αγορά της Ελλάδας σε σαλιγκάρι (%)

ΕΤΟΣ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	16%	19%	68%	20%	0%
2013	8%	28%	71%	47%	0%
2014	7%	37%	53%	47%	0%
2015	19%	8%	47%	36%	0%
2016	20%	5%	46%	26%	7%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	14%	19%	57%	35%	0%
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	7%	5%	46%	20%	7%
ΜΕΓΙΣΤΟ	20%	37%	71%	47%	1%
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0,06	0,13	0,12	0,12	0,03

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Οι διακυμάνσεις του μεριδίου εισαγωγών των υπό μελέτη χωρών στην αγορά της Ελλάδας για το προϊόν του σαλιγκαριού στο Σχήμα 3.19 που ακολουθεί.

Σχήμα 3.19: Διακύμανση τιμών IS στην αγορά της Ελλάδας για το σαλιγκάρι

Σύμφωνα με το τύπο (2):

$$RXCA_{ij} = \left(X_{ij} / \sum_i X_{ij} \right) / \left(\sum_j X_{ij} / \sum_{ij} \sum X_{ij} \right)$$

Όπου:

X: οι αξίες των εξαγωγών,

i: οι υπό μελέτη χώρες

j : τα υπό μελέτη προϊόντα (σαλιγκάρι),

υπολογίστηκε ο δείκτης για την Ελλάδα και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.15.

Πίνακας 3.15: Δείκτης RXCA της Ελλάδας στην αγορά Ε.Ε- 28 για το σαλιγκάρι

ΕΤΟΣ	ΑΓΟΡΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	ΑΓΟΡΑ ΓΑΛΛΙΑΣ	ΑΓΟΡΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ	ΑΓΟΡΑ ΙΤΑΛΙΑΣ	ΑΓΟΡΑ ΤΣΕΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	0,61	1,04	3,48	1,15	0
2013	0,33	1,53	3,53	2,38	0,06
2014	0,34	1,94	2,92	2,34	0
2015	0,83	0,48	3,01	2,13	0
2016	0,73	0,36	2,85	1,61	3,96
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	20%	-65%	-18%	40%	0%
ΕΛΑΧΙΣΤΟ	0,33	0,36	2,85	1,15	0
ΜΕΓΙΣΤΟ	0,83	1,94	3,53	2,38	3,96
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0,57	1,07	3,16	1,92	0,80
ΤΥΠΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	0,22	0,67	0,32	0,53	1,76

Πηγή: Eurostat και υπολογισμοί του συγγραφέα

Η Ελλάδα διαθέτει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα από το 2012 και μετά στις περισσότερες χώρες, καθώς η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας στην αγορά της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας ενώ στην αγορά της Ρουμανίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας ο μέσος όρος του δείκτη είναι μικρότερος της μονάδας.

Στην αγορά της Ισπανίας από το 2012-2016 είναι θετικές οι τιμές της με μέγιστο το 3,53 το έτος 2013 και ελάχιστο το 2,85 το έτος 2016. Στην Ιταλία

έχουμε αυξομειώσεις με μέγιστο το 2,38 το έτος 2013 και ελάχιστο το 1,15 το έτος 2012.

Επιπλέον, στη Γαλλία από το 2012-2014 οι τιμές του δείκτη είναι μεγαλύτερες της μονάδας με μέγιστο το 1,94 το έτος 2014, ενώ το 2015-2016 είναι μικρότερες με ελάχιστο το 0,36 το έτος 2016. Η Ρουμανία και η Τσεχική Δημοκρατία από 2012-2016 έχουν τιμές μικρότερες της μονάδας, εκτός από το έτος 2016 που ο δείκτης για τη Τσεχική Δημοκρατία είναι 3,96.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στη παρούσα μελέτη για τη διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού σαλιγκαριού διαπιστώνεται ότι:

A) Οι κυριότερες εισαγωγικές αγορές σε σαλιγκάρι μεταξύ των χωρών της Ε.Ε- 28 είναι η Ρουμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Τσεχική Δημοκρατία. Οι χώρες αυτές αποτελούν επίσης τους κυριότερους προορισμούς των ελληνικών εξαγωγών. Παράλληλα, οι ανταγωνιστικές χώρες της Ελλάδας στην αγορά της Ε.Ε- 28, από όλες τις χώρες παγκοσμίως, είναι η Γαλλία, η Ρουμανία, η Λιθουανία και η Ισπανία.

Συγκεκριμένα, η αγορά της Ρουμανίας αποτελεί τη σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι. Σύμφωνα με τα στοιχεία αξίας των εισαγωγών της Ρουμανίας από τις χώρες Ελλάδα, Γαλλία, Λιθουανία και Ισπανία διαπιστώνεται ότι, το ελληνικό σαλιγκάρι κατέχει από το 2012 έως σήμερα το πρώτο μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς και ακολουθεί η Γαλλία, τρίτη είναι η Ισπανία, τέταρτη η Ιταλία και τέλος η Τσεχία.

Συνοπτικά, στην αγορά της Ρουμανίας, τη σημαντικότερη αγορά για το ελληνικό σαλιγκάρι με αξία εισαγωγών το 2016 στα 3,3 εκατ. ευρώ, είναι:

- ❖ 1^η η Γαλλία από το 2012-2016 που κατέχει και το μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα
- ❖ 2^η η Ελλάδα από το 2012-2016

- ❖ 3^η η Λιθουανία από το 2012-2016
- ❖ 4^η η Ισπανία από το 2012-2016

Για την αγορά της Γαλλίας διαπιστώνεται ότι, το ρουμανικό σαλιγκάρι κρατά τη πρώτη θέση σε μερίδιο αξίας εισαγωγών που κατείχε από το 2012 με το μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, με δεύτερη τη Λιθουανία που από το 2012 κατέχει το δεύτερο μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, τρίτη η Ελλάδα από το 2012-2016 σε εξαγωγές προς τη Γαλλία και τέλος η Ισπανία με σταθερή ανοδική πορεία στην αξία εισαγωγών αλλά πολύ χαμηλό δείκτη ανταγωνιστικότητας.

Για την αγορά της Ισπανίας, το ελληνικό σαλιγκάρι είναι δεύτερο σε μερίδιο αξία εισαγωγών και κατέχει και το μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενώ πρώτο είναι το γαλλικό σαλιγκάρι.

Για την αγορά της Ιταλίας διαπιστώνεται ότι, το ελληνικό σαλιγκάρι είναι πρώτο σε μερίδιο αξίας εισαγωγών και δεύτερο το ισπανικό, ενώ ο ελληνικός δείκτης RXCA διατηρείται σταθερά σε τρίτη θέση μετά τη Ρουμανία και τη Λιθουανία, με μια ανοδική μεταβολή του δείκτη της Λιθουανίας, σε ποσοστό 1,66% τη τελευταία 5ετία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, η Τσεχία διαφαίνεται να αποτελεί μια νέα αναπτυσσόμενη αγορά για την απορρόφηση των ελληνικών εξαγωγών σαλιγκαριού τη τελευταία 5ετία, με το λιθουανό σαλιγκάρι να έχει κερδίσει τη πρώτη θέση, το γαλλικό τη δεύτερη, το ρουμανικό τη τρίτη παρόλο που κατέχει το μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, με τελευταίο το ελληνικό σαλιγκάρι σε μερίδιο αξίας εισαγωγών αλλά το δεύτερο μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Συνοψίζοντας, σε μερίδιο αξίας εισαγωγών (2012-2016):

- ❖ 1^η η Γαλλία στις αγορές της Ρουμανίας, της Ισπανίας
- ❖ 1^η η Ελλάδα στην αγορά της Ιταλίας
- ❖ 1^η η Ρουμανία στην αγορά της Γαλλίας
- ❖ 1^η η Λιθουανία στην αγορά της Τσεχίας

- ❖ 2^η η Ελλάδα στις αγορές της Ρουμανίας, της Ισπανίας
- ❖ 2^η η Λιθουανία στην αγορά της Γαλλίας
- ❖ 2^η η Ισπανία στην αγορά της Ιταλίας
- ❖ 2^η η Γαλλία στην αγορά της Τσεχίας

Είναι φανερό ότι, οι τιμές του δείκτη RXCA παρουσιάζουν έντονες μεταβολές, γεγονός που υποδηλώνει ότι η αγορά του σαλιγκαριού χαρακτηρίζεται από έντονα ανταγωνιστικό και γρήγορα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, δημιουργώντας έτσι ευκαιρίες αλλά και απειλές σε όλους τους εμπλεκόμενους του κλάδου. Απειλές που προέρχονται από την είσοδο νέων παραγωγικών και κατά επέκταση εξαγωγικών χωρών, σε ήδη υπάρχουσες ή αναδυόμενες αγορές, όπως είναι για παράδειγμα η Γαλλία. Ευκαιρίες που διαμορφώνονται από το άνοιγμα νέων εισαγωγικών αγορών, όπως είναι η αγορά της Τσεχίας.

Β) Ως προς το βαθμό διεισδυτικότητας στην αγορά της Ελλάδας, του σαλιγκαριού των κυριότερων ανταγωνιστικών χωρών από το 2012-2016 που είναι η Ρουμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Τσεχία, τη τελευταία 5ετία παρατηρείται μεγάλη αύξηση των εισαγωγών της Ελλάδας από Ισπανία και ακολουθούν η Ιταλία, η Γαλλία, η Ρουμανία και η Τσεχία.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα εκτίμησης των σχετικών δεικτών στη παρούσα εργασία, διαπιστώνουμε ότι η αγορά της Ε.Ε- 28 είναι ιδιαίτερα απαιτητική και συνεχώς εξελισσόμενη ανταγωνιστικότητα.

Συγκριτικά, η θέση του ελληνικού σαλιγκαριού στις υπό μελέτη εισαγωγικές αγορές είναι:

- ❖ 1^ο στη 1 από τις 5 αγορές σε αξία εισαγωγών
- ❖ 1^ο στη 1 από τις 5 αγορές σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα
- ❖ Αναδυόμενη αγορά της Τσεχίας

Συνεπώς, οι ελληνικές εξαγωγές θα πρέπει να προσανατολιστούν σε εναλλακτικές στρατηγικές μάρκετινγκ, οι οποίες θα στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, χωρίς να εστιάζουν στη τιμή αυτή καθ' αυτή αλλά σε

διαδικασίες που θα βελτιώνουν τη προστιθέμενη αξία, εκπληρώνοντας έτσι καλύτερα τις συνεχώς μεταβαλλόμενες επιθυμίες των ευρωπαϊών πελατών τους. Ως τέτοιες θα μπορούσαν να θεωρηθούν η μεταποίηση, η τυποποίηση και η συσκευασία των υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων, διαδικασίες που προσδίδουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, στις χώρες που τις υιοθετούν. Ειδικότερα, η μεταποίηση θα μπορούσε να προσανατολιστεί σε νέα προϊόντα σαλιγκαριού με ευκολία στη χρήση για εξοικονόμηση χρόνου.

Σημαντικό θα ήταν επίσης, οι ελληνικές επιχειρήσεις σαλιγκαριού να στοχεύσουν στη δημιουργία επώνυμου προϊόντος αλλά και στη διασφάλιση της υγιεινής και της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, καθώς και τα τελευταία χρόνια η απαίτηση των καταναλωτών για ασφαλή προϊόντα αποκτά όλο και περισσότερη σημασία.

Οι Έλληνες παραγωγοί σαλιγκαριού θα πρέπει να γνωρίζουν ότι εκτρέφουν σαλιγκάρι αλλά πουλάνε σωστή διατροφή και υγεία. Επίσης, απαιτείται η εύρεση της τομής της μεγιστοποίησης της κερδοφορίας των ιχθυοκαλλιεργειών και της αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Η διάθεση των παραγόμενων προϊόντων θα πρέπει να μην περιορίζεται μόνο στις παραδοσιακές αγορές, αλλά να καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια για την εύρεση νέων ανερχόμενων αγορών. Πολύτιμη πηγή συναλλάγματος για την ελληνική οικονομία αποτελούν από το σύνολο των αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων τα νωπά ψάρια και ειδικότερα η τσιπούρα και το λαβράκι (Polymeros et.al., 2005: Polymeros και Katrakylidis, 2008: Λιόλιου, 2009).

Σύμφωνα με τους Πολύμερος, Κ. και Αρβανιτογιάννης, Ι., 2003, ο προσανατολισμός στη περαιτέρω ανάπτυξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων, η βελτίωση των λειτουργιών του μάρκετινγκ γενικότερα, σε συνδυασμό με την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, αποτελεί τη δυναμικότερη αντίδραση, ενόψει των ευρωπαϊκών και διεθνών προκλήσεων. Λαμβάνοντας υπόψη επίσης, ότι ο τομέας της συλλεκτικής αλιείας

αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια το οξύ πρόβλημα της υπεραλίευσης, η ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών συνιστά ένα πολύ σοβαρό θέμα για την ανάπτυξη μιας οικονομίας αλλά και τη διασφάλιση της αειφορικής διαχείρισης του υδάτινου περιβάλλοντος.

Σε μελέτη του 2011 του IOBE, σημειώνεται ότι η στροφή προς τον υγιεινό τρόπο ζωής και η τάση αύξησης της κατά κεφαλήν κατανάλωσης ψαριού, σε συνδυασμό με σταθεροποίηση ή πτώση της αλιείας, προοιωνίζουν ότι οι συνθήκες που θα αντιμετωπίζει ο κλάδος των υδατοκαλλιεργειών στο μέλλον θα είναι ευνοϊκές.

Υπογραμμίζεται όμως, η ανάγκη καλύτερου συντονισμού μεταξύ των επιχειρήσεων για δράσεις κοινού ενδιαφέροντος. Η καλύτερη πληροφόρηση για τη κατάσταση της αγοράς και η αυξημένη συνεργασία με ερευνητικά κέντρα μπορεί να περιορίσουν σημαντικά την ενδογενή κυκλικότητα που χαρακτηρίζει το κλάδο, μειώνοντας την απειλή πτώσης των τιμών, βελτιώνοντας ταυτόχρονα τις ευκαιρίες για καινοτομία και για συντονισμένη προώθηση των προϊόντων.

Με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων και ειδικότερα του σαλιγκαριού και την προώθηση τους στις υπάρχουσες αλλά και σε άλλες νέες αγορές, σημαντικό ρόλο θα παίξει η διαφήμιση.

Επιπλέον, το ίδιο το κράτος επενδύοντας στο πρωτογενή τομέα που είναι και η λύση στην οικονομική κρίση, θα μπορούσε να δώσει περισσότερα κίνητρα και ενίσχυση μέσω προγραμμάτων σε παλιούς και νέους επιχειρηματίες με στόχο την επέκταση και βελτίωση του κλάδου των ιχθυοκαλλιεργειών.

Τέλος, οι Έλληνες παραγωγοί θα μπορούσαν να στραφούν και στις ανάγκες της εγχώριας αγοράς αφού σύμφωνα με το δείκτη μεριδίου εισαγωγών (IS) στην αγορά της Ελλάδας διαπιστώνονται ανάγκες που καλύπτονται με εισαγωγές σαλιγκαριού από γειτονικές χώρες. Από τη πλευρά

του κράτους, να πρέπει να υπάρξει πολιτική βούληση για βελτίωση της αξιοπιστίας της στις παγκόσμιες αγορές.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Balassa B.,(1965). Trade liberalization and revealed comparative advantage. The Manchester School of Economic and Social Studies. 1, 99 -123.
2. Beeby, A., Richmond, L. (1987) Adaptation by an urban population of the snail *Helix aspersa* to a diet contaminated with lead. Environmental pollution.
3. Havrila I. and Gunawardana P.,(2003). , Analysing Comparative Advantage and Competitiveness: An Application to Australia's Textile and Clothing Industries, Australian Economic Papers, Vol. 42, pp. 103-117.
4. Kaimakoudi, E., Polymeros K. and Batzios Ch., (2014). "Investigating export performance of Balkan and Eastern European fisheries sector"Elsevier, Procedia Economics and Finance. Reference: FINE576. DOI:10.1016/S22125671(14)00023-9. (2014), pp. 219-230. . The Economies of Balkan and Eastern Europe Countries in the Changed World (EBEEC 2013).
5. Karagounis, C. and Polymeros K., (2011). "Investigating the competitiveness of Greek sea bass in the E.U. market". Proceedings of the 4th International Symposium on Hydrobiology and Fisheries, p. 208-211.

6. Kim, D. and Marion, B. W. (1997). Domestic Market Structure and Performance in Global Markets: Theory and Empirical Evidence from U.S. Food.
7. Lee, J. (1995). Comparative Advantage in Manufacturing as a Determinant of Industrialization: the Korean Case. *World Development*, 23(7):1195-1214.
8. Polymeros K. And Katrakilidis K. (2008). The Dynamic Characteristics of Competitiveness in the E.U Fish Market. *The International Journal of Economic Issues* 1(1): 25-42.
9. Polymeros K., Mattas K. and E. Tsakiridou, (2005). Assessing the Competitiveness of E.U Mediterranean Fisheries and Aquaculture Industries. 95th Seminar of the European Association of Agricultural Economists (EAAE), The Economics of Aquaculture with Respect to Fisheries, Civitavecchia (Rome).
10. Porter, M. (1998). *The Competitive Advantage of Nations: with a new introduction*. London: Macmillan Press, pp 11-15, 33-39, 602.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Λιόλιου, Μ., Πολύμερος, Κ. και Κατρακυλίδης, Κ., (2010). "Η δυναμική των ελληνικών εξαγωγών προϊόντων ζωικής προέλευσης στην αγορά της Ε.Ε". Πρακτικά 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Αγροτικής Οικονομίας, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Γράφημα.
2. Παλαιοκώστας Αθαν. , Παλαιοκώστας Χρ. (2010). Η εξέλιξη της ελληνικής ιχθυοκαλλιέργειας.
3. Πολύμερος, Κ., Λοΐζου , Ε. Και Τσακίριδου, Ε. (2005). "Εκτίμηση Δεικτών Ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών Αλιευτικών Προϊόντων".

- Πρακτικά 8ου Πανελληνίου Συνεδρίου Αγροτικής Οικονομίας, Εκδόσεις Αγροτύπος α.ε.
4. Πολύμερος, Κ., Τσακίριδου, Ε. και Κατρακυλίδης, Κ., (2005). "Εκτίμηση των Μεριδίων Αγοράς των Ελληνικών Εξαγωγών Αλιευτικών Προϊόντων στην Αγορά της Ε.Ε.". Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Υδροβιολογίας – Αλιείας, (Προκλήσεις και Προοπτικές στο Μάρκετινγκ και στην Τεχνολογία των Ιχθυηρών). Εκδόσεις Εκτυπώσεις.
 5. Το σαλιγκάρι και η εκτροφή του: Στέλιος Μαρκάκης, Εκδόσεις Αγρότυπος, Αθήνα, 1990.
 6. Τσακλαγκάνος Α., (2004). Βασικές αρχές του Μάρκετινγκ. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη.
 7. Χατζηιωάννου Μ. (2013) Πανεπιστημιακές παραδόσεις στο μάθημα εκτροφές γαστερόποδων, αμφιβίων, ερπετών. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
 8. Χατζηιωάννου Μ., Στάικου Α (2015) Βιολογία & Εκτροφή Γαστερόποδων Σαλιγκαροτροφία. Ελληνικά ακαδημαϊκά συγγράμματα και βοηθήματα. Κάλλιπος.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://www.aquamedia.org>
2. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb>
3. <http://www.fao.org/>
4. <http://www.feap.info/feap/>
5. <http://www.fishportal.gr/index.php>
6. <http://www.iobe.gr>
7. <http://www.statistics.gr>
8. <http://www.minagric.gr>

9. <http://www.euro2day.gr>
10. <http://www.alieia.gr>
11. <http://www.ec.europa.eu.afionissnails.eu>
12. <http://www.el.wikipedia.org>
13. http://www.gireaud.net/us/ennemis_us.htm
14. <http://www.tzeiranaki-diet.gr>

6. ABSTRACT

The main aim of this study was the investigation of the competitive position of exports of greek snail (*Helix aspersa*) in the market of EU-28.

The snail is one of the export products of Greece, especially in the EU-28 market, reinforcing exports and improving its balance of trade.

Initially, the major importing countries-markets and the main competing countries, in terms of exports, were identified. Then, the competitive position and the evolution of the level of competitiveness of the Greek snail in each of the major importing markets were evaluated.

The study performed using the index of Revealed Export Competitive Advantage (RXCA) and Import Share (IS), in the Greek market.

Results revealed that the main importing markets of Greek snail in the EU-28 are Romania, France, Spain, Italy and Czech Republic. While yhe main competitive to Greek exports countries seem to be France, Romania, Lithuania and Spain.

Finally, the assessment of the degree of penetration, using (IS) index, regarding snail from the major competing countries revealed that Romania, France, Spain, Italy and Czech Republic constitute the main suppliers.

Therefore, marketing strategies of Greek exports should be cautiously planned and specialized depending on the particularities of each introductive countries, aiming not only to improve individual characteristics of the products that are intended for exports in the countries but also approaching new European markets.

Keywords: fisheries and aquaculture product, snail, competitiveness, Greece, European Union.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Αξία εξαγωγών των κυριότερων υποκατηγοριών των ευρωπαϊκών αλιευτικών και υδατοκαλλιεργειών στην αγορά της Ε.Ε-28 (ευρώ)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
301	114618028	117784542	111993940	115637942	127259058	146611256	391231046	399331130	370235258	429885820	465699958
302	490757757	459504446	444720105	396151811	424197224	464389959	4271144406	5014302225	5525239177	6049707543	7066039894
303	176526166	224607842	230464716	191002577	209068526	245721078	1215709516	1188800069	1243310152	1427879151	1529578266
304	0	105685618	97769389	108991166	112347552	141654204	2297334988	3108882493	3164465562	3373833411	3803758104
305	753338184	817796991	733386526	656654765	746431946	846910519	949265694	895218284	911057515	1078121880	1150688081
306	326711824	332851331	302290374	277867944	318324575	329581437	1701073032	1719145409	1878634687	1925547567	2011750993
307	920691478	911277825	863339224	791507466	1008296285	1182898350	1237525067	1210410657	1458325930	1650179652	1847730211
3	2782643437	2969508595	2783964274	2537813671	2945925166	3357766803	12063283749	13536090267	14551268281	15935155024	17875245507

Πίνακας 2. Αξία εξαγωγών των κυριότερων υποκατηγοριών των ελληνικών αλιευτικών και υδατοκαλλιεργειών στην αγορά της Ε.Ε-28 (ευρώ)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
301	2760	52400	172550	12853	7500	2972	9579358	7865876	6412293	9298292	13135206
302	26347171	16502719	11394056	4854431	6125858	5282928	409877720	395520717	414422948	425981972	465641104
303	221722	238384	341502	149439	192068	116969	3644087	4424772	4479288	5525378	6645961
304	0	0	0	0	0	0	1971684	475428	482165	752289	811310
305	2939514	3196132	2225584	1175193	6640981	36776254	45798348	33019727	35891694	37275959	45618955
306	1869948	1574872	907248	976439	501085	838683	7476149	10487172	11857831	15764797	15638979
307	3880	932	88146	63835	2663	18464	163866	176294	2321579	2527422	3845228
3	31384995	21565439	15129086	7232190	13470155	43036270	478511212	451969986	475867798	497126109	551336743

Πίνακας 3. Αξία εξαγωγών των κυριότερων εξαγωγικών χωρών, σε ψάρια

PERIOD/PARTNER	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ
Jan.-Dec. 2006	1252197	0	1144893	104841	2531365
Jan.-Dec. 2007	2405594	0	764256	1201383	2503710
Jan.-Dec. 2008	2572348	156951	566241	2501863	2999350
Jan.-Dec. 2009	2223365	139613	700113	278564	2886571
Jan.-Dec. 2010	2720712	117506	930228	239411	3240309
Jan.-Dec. 2011	3176827	232560	1714401	342672	3412709
Jan.-Dec. 2012	4423960	142971	651750	457090	3256155
Jan.-Dec. 2013	1726984	276970	2205040	152216	3560266
Jan.-Dec. 2014	1890246	150965	4900089	244981	2750831
Jan.-Dec. 2015	1813107	55708	4500904	713777	3322127
Jan.-Dec. 2016	3515616	101239	5180945	214796	3073827
ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΩΝ:	27720956	1374483	23258860	6451594	33537220

Πίνακας 4. Αξία εισαγωγών σαλιγκαριού από την Ε.Ε- 28 στις αγορές της Ρουμανίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Τσεχίας

ΕΤΟΣ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ
2006	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
2012	430314	223311	61208	154286	0
2013	228035	538520	215637	146026	0
2014	225811	599230	343959	338112	550
2015	651743	260933	350647	411957	111800
2016	499330	170695	343949	133835	186778
ΣΥΝΟΛΟ	2035233	1792689	1315400	1184216	299128

Πίνακας 5. Αξία εξαγωγών της Ελλάδας σε σαλιγκάρι σε χώρες της Ε.Ε- 28 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ΑΥΣΤΡΙΑ											
ΒΕΛΓΙΟ											35700
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ									83504		
ΚΥΠΡΟΣ							1230	23239	1200	1729	510
ΤΣΕΧΙΑ									550	111800	186778
ΓΕΡΜΑΝΙΑ											1590
ΔΑΝΙΑ								2			
ΕΣΘΟΝΙΑ											
ΙΣΠΑΝΙΑ							61208	215637	343959	350647	343949
ΦΙΛΑΝΔΙΑ											
ΓΑΛΛΙΑ							223311	538520	599230	260933	170695
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ								285		1130	3222
ΚΡΟΑΤΙΑ											
ΟΥΓΓΑΡΙΑ											
ΙΡΛΑΝΔΙΑ											17073
ΙΤΑΛΙΑ							154286	146026	338112	411957	133835
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ											113954
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ											
ΛΕΤΟΝΙΑ											
ΜΑΛΤΑ											
ΟΛΛΑΝΔΙΑ										190	
ΠΟΛΩΝΙΑ											
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ											
ΡΟΥΜΑΝΙΑ							430314	228035	225811	651743	499330
ΣΟΥΗΔΙΑ								430			
ΣΛΟΒΕΝΙΑ											
ΣΛΟΒΑΚΙΑ											
ΣΥΝΟΛΟ	0	0	0	0	0	0	870349	1152174	1592366	1790129	1506636

Πίνακας 6. Αξία εισαγωγών της Ελλάδας σε σαλιγκάρι από τις χώρες της Ε.Ε- 28 (ευρώ)

ΕΤΟΣ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	231151	0	167836	290346	19284	23280	53950	0	0
2013	384366	0	60100	137371	22811	84591	0	1559	0
2014	255464	2879	31850	157937	69598	138805	0	0	4996
2015	555763	1220	51881	172016	8499	293315	0	4886	0
2016	345057	0	0	0	11892	127396	0	0	0